

I Stieg Larssons fotspår

Om översättningen till spanska av
kulturspecifika begrepp i *Flickan som lekte
med elden*

Julia Davidsson

Tolk- och översättarinstitutet

Examensarbete för magisterexamen 15 hp

Översättningsvetenskap

Masterprogram i översättningsvetenskap 120 hp

Vårterminen 2010

Handledare: Karin Tidström

Examinator: Birgitta Englund Dimitrova

English title: In the footsteps of Stieg Larsson: about the translation of culture-bound references in *The girl who played with fire*

Stockholms
universitet

I Stieg Larssons fotspår

Om översättningen till spanska av kulturspecifika begrepp i *Flickan som lekte med elden*

Julia Davidsson

Sammanfattning

Deckarförfattaren Stieg Larsson har blivit omåttligt populär världen över, inte minst i Spanien. Fler turister tycks vilja besöka Stockholm tack vare hans böcker, vilket har gett uppslag till denna studie som behandlar hur de kulturspecifika begreppen är översatta i den spanska översättningen av *Flickan som lekte med elden*. Begreppen har klassificerats utifrån de översättningsstrategier som forskaren Jan Pedersen har tagit fram, där vissa är mer källspråksorienterade medan andra är mer målspråksorienterade. Utifrån begreppen och sättet på vilket de är återgivna besvaras frågan om bilden som presenteras av den svenska kulturen, Sverige och framförallt Stockholm skiljer sig i den spanska översättningen från den som målas upp i den svenska källtexten. Resultaten visar att det finns en skillnad och att en läsare av måltexten förmodligen uppfattar denna bild annorlunda.

Nyckelord

Översättning, svenska/spanska, Stieg Larsson, kulturspecifika begrepp

Abstract

The Swedish author Stieg Larsson has become famous and popular worldwide, in Spain not the least. More international tourists seem interested in visiting Stockholm thanks to his novels, which is something that has inspired the present study of how the culture-bound references in the Spanish translation of *The girl who played with fire* are translated from Swedish. To analyse the way culture-bound references have been translated, the researcher Jan Pedersen's translation strategies have been used. Some of his strategies are more source language-oriented while others are more target language-oriented. An analysis of the way culture-bound references are rendered can be used to answer the question if there is a difference between the ways Swedish culture, Sweden and especially Stockholm are presented in the Spanish translation and the Swedish source text. The results indicate that there is a difference and that a reader of the

Spanish translation probably gets a different idea of Swedish culture, Sweden and especially Stockholm than a reader of the Swedish text gets.

Keywords

Translation, Swedish/Spanish, Stieg Larsson, culture-bound references

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
2 Syfte och frågeställningar.....	1
3 Flickan som lekte med elden och Stieg Larssons popularitet.....	2
3.1 Handling och karaktäristik.....	2
3.2 Stieg Larssons popularitet.....	2
3.3 Intresset för Stockholm	3
4 Teoretisk bakgrund	4
4.1 Ekvivalensbegreppet och förhållningssätt till källtexten.....	4
4.2 Relationen mellan form och innehåll.....	5
4.3 Definitionen av ett kulturspecifikt begrepp	5
4.3.1 Brynja Svanes definition.....	5
4.3.2 Jan Pedersens definition	6
4.3.3 Avgränsning.....	7
4.4 Översättning av kulturspecifika begrepp	7
4.4.1 Peter Newmarks kulturspecifika begrepp	7
4.4.2 Pedersens översättningsstrategier	9
5 Metod och material.....	11
6 Resultat och analys	11
6.1 Reliabiliteten i klassifikationen.....	11
6.2 Kulturspecifika begrepp och valda översättningsstrategier	12
6.2.1 Överföring	13
6.2.2 Specificering explicitering	16
6.2.3 Specificering tillägg.....	17
6.2.4 Direkt översättning	19
6.2.5 Generalisering	20
6.2.6 Ersättning parafraas	21
6.2.7 Kulturell ersättning	22
6.2.8 Utelämning	23
6.2.9 Officiell ekvivalent	23
6.2.10 Blandade	24

7 Diskussion och slutsatser	25
7.1 Urvalet kulturspecifika begrepp	25
7.2 Mer källspråksorienterad översättning	26
7.3 Mönster i valet av översättningsstrategi.....	27
7.4 En måltextläsares upplevelse	28
7.5 Vidare forskning	28
Bibliografi	29
Appendix	

1 Inledning

Den svenska deckarförfattaren Stieg Larsson har blivit omåttligt populär världen över med sin Millennium-trilogi om Lisbeth Salander, Mikael Blomkvist och deras liv på Södermalm i Stockholm. Böckerna har sålts i 26 miljoner exemplar i 44 länder (Babel 2010-03-11) och i tre miljoner exemplar enbart i Spanien (Westman 2010).

Intresset för att besöka Stockholm tycks ha ökat tack vare Stieg Larsson. Stockholms Stadsmuseum anordnar stadsvandringar i Stieg Larssons fotspår, vilket har blivit en oerhörd succé. Denna succé är större i utlandet än den är i Sverige och det tycks vara böckerna i sig snarare än marknadsföringen av vandringarna som lockar till sig turisterna (Boström 2010).

Dessa fakta gör att man blir nyfiken på hur svensk kultur, Sverige och framförallt Stockholm målas upp i översättningarna av Stieg Larssons böcker.

Eftersom spanska är mitt källspråk på översättarprogrammet och trilogin är minst lika populär i Spanien som i övriga världen, vill jag gå i Stieg Larssons fotspår genom att studera hur de kulturspecifika begreppen i den andra delen av Millennium-trilogin, *Flickan som lekte med elden*, är översatta till spanska i *La chica que soñaba con una cerilla y un bidón de gasolina*.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att ta reda på hur svensk kultur, Sverige och framförallt Stockholm presenteras i den spanska översättningen av *Flickan som lekte med elden* av Stieg Larsson (2006 Norstedts). Detta vill jag göra utifrån de kulturspecifika begreppen och deras spanska översättning i *La chica que soñaba con una cerilla y un bidón de gasolina* (översättning av Martin Lexell och Juan José Ortega Román, utgiven av Destino 2008 i Spanien).

Jag vill ta reda på om bilden som målas upp skiljer sig på något sätt från den som presenteras i den svenska källtexten. När jag skriver ”om bilden som målas upp skiljer sig” menar jag att jag vill ta reda på om en läsare av måltexten upplever bilden som presenteras likadant som en läsare av källtexten gör, utifrån de kulturspecifika begreppen och översättningen av dem.

Frågor jag vill besvara är:

- Är översättningen mer källspråks- eller målspråksorienterad?
- Med hjälp av vilka strategier översätts de kulturspecifika begreppen och finns det några mönster i valet av strategi?
- Hur framställs den svenska kulturen, Sverige och framförallt Stockholm i översättningen, utifrån de översättningsstrategier som översättarna har använt?
- Kan en läsare av den spanska måltexten uppleva framställningen på ett annat sätt än en läsare av den svenska källtexten, beroende på hur de kulturspecifika begreppen är återgivna i översättningen?

3 *Flickan som lekte med elden* och Stieg Larssons popularitet

3.1 Handling och karaktäristik

Millennium-trilogins andra del, *Flickan som lekte med elden*, handlar om ett mord på ett par i Enskede i Stockholm som ska klaras upp. Paret kände till mycket om trafficking i Sverige och Lisbeth Salander, som läsarna känner från trilogins första del, *Män som hatar kvinnor*, misstänks för dådet eftersom hennes fingeravtryck hittades på mordvapnet. Journalisten och Lisbeths vän Mikael Blomkvist är övertygad om att Lisbeth är oskyldig och börjar nysta i vem som kan ha mördat paret i Enskede, vid sidan av polisens arbete. Mikael får tillsammans med läsaren reda på mycket mer än han hade kunnat ana, inte minst om Lisbeth som person.

Denna deckare innehåller mycket som går att finna i vilken annan deckare som helst. Det som utmärker hela trilogin, vilket alla tycks vara överens om, är karaktären Lisbeth Salander (Babel 2010-03-11) som har övermänskliga egenskaper. Hon har bland annat fotografiskt minne och hon har ett utseende som gör att hon skulle kunna förväxlas med ett barn: hon är kort och liten till växten men ändå otroligt stark och kapabel till att misshandla egentligen vilken man som helst svårt, oavsett hans storlek.

Lisbeth Salander är även spännande för att hon är omyndigförklarad, vilket gör att hon förväntas vara på ett visst sätt. Läsaren förstår dock snart att det hela är ett missförstånd från myndigheternas sida och att Lisbeth egentligen är ett offer för hur samhället är uppbyggt.

Flickan som lekte med elden utspelar sig till stor del i Stockholm och framförallt på Södermalm. Jag skulle säga att den till större del än den första delen, *Män som hatar kvinnor*, utspelar sig i Stockholm, vilket är anledningen till att jag har valt att skriva en uppsats om översättningen av den andra boken istället för den första.

Den kulturella bilden som målas upp i *Flickan som lekte med elden* är inte speciellt typiskt svensk. Ser man till miljön där handlingen utspelas så görs det inga målade miljöbeskrivningar i *Flickan som lekte med elden*. Däremot refereras det i mycket stor utsträckning till olika platser i Sverige och Stockholm och framförallt till olika gator i huvudstaden.

3.2 Stieg Larssons popularitet

Stieg Larssons böcker har sålts i 26 miljoner exemplar i 44 länder och har hittills omsatt, tillsammans med filmerna och guidade visningar i Stockholm och annat, över 1 miljard svenska kronor (Babel 2010-03-11).

Förutom intresset för Lisbeth Salander menar kulturjournalisten Clara Törnvall, som medverkade i litteraturprogrammet Babel den 3 mars 2010, att böckernas popularitet världen över beror på att Stieg Larsson gjorde bra research innan han skrev böckerna, att han red på en svensk deckarvåg med Henning Mankell i spetsen och att hans plötsliga död har skapat mystik kring hans person. Stieg Larsson dog bara ett halvår efter att Norstedts hade skickat honom bokkontrakten, enligt hans livskamrat Eva Gabrielsson i en intervju i samma program.

Dessutom menar Törnvall att böckerna har fått en självgenererande effekt, att man läser Stieg Larsson för att alla andra gör det (Babel 2010-03-11).

I Spanien har böckerna sålts i tre miljoner exemplar (Westman 2010:82) och en av översättarna till spanska, Martin Lexell, menar att Stieg Larsson i Spanien är "kult, en superikon som toppat alla bästsäljarlistor i månader" (Westman 2010:82). Vissa dagar kunde han räkna till tio Larsson-läsare i en enda vagn på tunnelbanan, berättar han i samma intervju.

Det är uppenbart att Stieg Larsson är populär, inte minst i Spanien. Det märkte jag själv när jag var i Barcelona senast och fick se ett stort ställ fullt av enbart Stieg Larsson-böcker så fort jag kom uppför rulltrappan, in på bokavdelningen på ett av de stora El Corte Inglés-varuhusen. I DN:s "Boklördags-bilaga" den 24 april 2010 stod det dessutom om Madrids boknatt och vilka som var de tio just nu mest sålda böckerna i Spanien. Fem av dessa var skriva av svenska författare varav Millennium-trilogins alla tre böcker fanns med (Linder 2010:14).

3.3 Intresset för Stockholm

I Stockholm anordnar Stockholms Stadsmuseum stadsvandringar i Stieg Larssons fotspår. Talar man med personer som arbetar inom turistnäringen i Stockholm tycks de se en ökad tendens till att fler utländska turister vill besöka staden efter succén med Millennium och tack vare den så kallade Millennium-vandringen som anordnas. Det har dock inte gjorts någon undersökning som bekräftar att det verkligen är på det viset.

Att intresset för Stockholm har ökat bland spanska turister höll turistinformatören Johnny Andersson på Stockholm Visitors Board AB med om. Honom har jag haft kontakt med via e-post (personlig kommunikation, 27 januari, 2010). Om det ökade intresset beror på böckerna eller filmerna är dock oklart.

Marknadsföringen av Millennium-vandringen har studerats i en C-uppsats av Johanna Boström och Delal Eken vid Karlstads universitet (Boström 2010). I uppsatsen citeras Claudia Quas som arbetar med marknadsföringen av Stockholm som turistdestination på Stockholm Visitors Board. Hon menar att Millennium-vandringen har blivit en oerhört stor succé bland utländska turister, ännu större än den är bland svenskar och att den kan vara en av anledningarna till ett besök i Stockholm (Boström 2010:30).

Stadsmuseets Millennium-vandring, eller *Millennium tour* som den kallas internationellt, blev utsedd till den sjätte bästa reseupplevelsen i Sverige 2009, efter att Rese- och turistnäringen i Sverige har tagit reda på vad utländska besökare vill boka via researrangörer¹.

En intressant sak som Boström och Eken kommer fram till i sin uppsats är att det inte är marknadsföringen av Millennium-vandringen som lockar turister i första hand, utan att det är böckerna i sig som är det främsta dragplåstret och som gör att turisterna söker upp information om vandringen (Boström 2010:48). Detta gör studiet av innehållet i översättningarna än mer intressant.

¹ <http://www.stadsmuseum.stockholm.se/museet.php?artikel=144&sprak=svenska>

4 Teoretisk bakgrund

4.1 Ekvivalensbegreppet och förhållningssätt till källtexten

Ett av de mest centrala begreppen vid översättning är det s.k. ekvivalensbegreppet. Meningen med en översättning är ju att den ska *överensstämma* med källtexten på ett eller annat sätt, beroende på syfte m.m.

Det finns många teorier om ekvivalens och redan på Ciceros tid uppmärksammades skillnaderna mellan ordagrann och fri översättning (Munday 2008:19) där den ordagranna sätter formen främst medan den fria ser till den inneboende betydelsen hos ett ord eller uttryck. Nida utvecklar ekvivalensbegreppet med hjälp av sina begrepp *formell* och *dynamisk ekvivalens* (Nida 2000:129). *Formell ekvivalens* innebär att översättningen/måltexten ska bli så lik källtexten som möjligt, när det kommer till både form och innehåll/betydelse. *Dynamisk ekvivalens* går istället ut på att läsaren av måltexten ska kunna ta till sig texten på samma sätt som en läsare av källtexten gör/gjorde. När detta sker skapas enligt Nida ”equivalent effect” (Nida 2000:129). Nidas skillnad mellan *formell* och *dynamisk ekvivalens* har gjort att man i samband med ekvivalensbegreppet har lyft fram tanken på mottagaren av en måltext (Munday 2008:52). Peter Newmark skiljer mellan semantisk och kommunikativ översättning där den förra kan liknas vid formell ekvivalens och den senare vid dynamisk ekvivalens (jfr. Newmark 1988a:47)

Tanken på hänsyn till mottagaren av en översättning/måltext är dock inte ny. Friedrich Schleiermacher diskuterade redan på 1800-talet huruvida översättaren ska ta läsaren till texten eller texten till läsaren (Schleiermacher 2004:49). Den översättningsmetod som är att föredra enligt Schleiermacher är att ta läsaren till texten, vilket innebär att översättaren försöker bevara så mycket av den källtextspråkliga färgen som möjligt, vad gäller kultur etc. Detta kan jämföras med Venutis senare definition *foreignization* där författaren av källtexten också ”lämnas ifred” så mycket som möjligt; översättaren håller sig nära källtexten (Venuti 1995:20). Motsatsen till *foreignization* är Venutis begrepp *domestication* där översättningen anpassas till målkulturen och kulturella skillnader mellan käll- och måltext minimeras och görs osynliga (Venuti 1995:20). Det mest extrema exemplet på *domestication* är när ett kulturspecifikt begrepp byts ut mot ett som är lika typiskt i målkulturen som det utbytta är i källkulturen. Denna översättningsmetod kallar Jean-Paul Vinay och Jean Darbelnet (två forskare inom översättningsvetenskap vars översättningsmetoder har fått stor genomslagskraft) för *adaption* (Vinay & Darbelnet 2000:90-92). Vinay och Darbelnet tar upp ett exempel där en tolk byter ut den populära sporten cricket mot Tour de France vid tolkningen till franska så att den fransktalande skulle kunna associera på samma sätt som den engelsktalande (Vinay & Darbelnet 2000:91).

Forskaren Jan Pedersen använder istället för Venutis *foreignization* och *domestication* begreppen *källspråksorienterad* respektive *målspråksorienterad* (Pedersen 2007a:3)

Av den teorihistoriska bakgrunden att döma finns det olika sätt att förhålla sig till källtexten vid översättning. Det förhållningssätt en översättare väljer påverkar sättet på vilket han/hon

översätter kulturspecifika begrepp och därmed vilken bild av källkulturen som förmedlas till måltextläsarna.

4.2 Relationen mellan form och innehåll

Språkforskaren Ferdinand de Saussure (1857-1913) är bland annat känd för sin analys och karaktäristik av det språkliga tecknets natur som det går att läsa om överallt där han nämns (se t.ex. Nationalencyklopedin på nätet²). Det språkliga tecknet behandlar relationen mellan ”form” och ”innehåll”, dvs. mellan ord (form) och referent (innehåll). Saussure menar att relationen mellan form och innehåll är (med enstaka undantagsfall) godtycklig/arbiträr; att det inte finns någonting inneboende i tinget som gör att det bör kallas för det ena eller det andra. Att det är så bevisas av att olika saker har olika namn på olika språk.

Men hur översätter man språkliga tecken när det finns en referent (innehållet) och ett ord/begrepp för denna (formen) i ett visst språk och en viss kultur, men där det saknas ett liknande ord eller begrepp för samma referent i målkulturen? Det vill säga, hur översätter man så kallade *kulturspecifika begrepp*?

Alla ord och begrepp refererar till någonting som antingen är konkret eller abstrakt. Kulturspecifika begrepp har en referent som är typisk för en viss kultur. Det kan handla om exempelvis högst konkreta maträtter eller ordspråk som refererar till någonting på en abstraktare nivå. Dessa begrepp kan ha en viss innebörd i en kultur men bli helt obegripliga vid en bokstavlig eller ordagrann översättning.

Att ringa in vad som är ett kulturspecifikt begrepp är inte det lättaste, eftersom gränsen för vad som är typiskt för en viss kultur eller ett visst land är flytande och olika människor kan ha olika uppfattningar i frågan (jfr. Svane 2002:31). En maträtt t.ex. kan ha sitt ursprung i ett land men spridas med tiden så att det till slut glöms bort varifrån den härstammar. Är maträtten då fortfarande kulturspecifik enbart för ursprungslandet eller även för dess nya omgivning?

Det finns även olika uppfattningar om vad man ska kalla det som jag i denna uppsats har valt att kalla ”kulturspecifika begrepp”. Eftersom relationen mellan ord/uttryck/begrepp och referent är arbiträr anser jag inte att det viktigaste är vilken benämning man väljer. Det viktigaste är istället att man talar om vad benämningen omfattar. Anledningen till att jag har valt benämningen ”kulturspecifika begrepp” är att den känns lätt att ta till sig, man förstår vad som åsyftas och den tycks dessutom vara relativt vedertagen inom översättningsvetenskapen. Detta menar i vart fall Louise Kahan i sin magisteruppsats (jfr. Kahan 2009:8).

4.3 Definitionen av ett kulturspecifikt begrepp

4.3.1 Brynja Svanes definition

² <http://www04.sub.su.se:2072/lang/ferdinand-de-saussure>

Brynja Svane benämner dessa begrepp ”kulturspecifika referentiella uttryck” och betonar då särskilt referenten som uttrycket syftar på. Hon definierar kulturspecifika referentiella uttryck på följande sätt:

Kulturspecifika referentiella uttryck har samma egenskaper som referentiella uttryck i allmänhet men utmärker sig dessutom genom att den referent som förutsätts är oskiljbar från en specifik kulturell kontext. Det kan vara fråga om institutionellt förankrade begrepp eller föremål, geografiska platser eller uttryck som på något sätt hänvisar till kulturella vanor, religion eller andra traditioner.

Kulturspecifika referentiella uttryck kan vara antingen beskrivande eller betecknande och de kan anta såväl en generell som en specifik form (Svane 2002:43).

Jag håller med Svane och tycker att hennes definition är bra men jag tycker att hennes benämning känns lång och omständlig. Jag anser heller inte att det är nödvändigt att betona referenten så mycket som hon gör i *Hur översätter man verkligheten?* (jfr. Svane 2002), eftersom denna finns med implicit då alla ord och uttryck refererar till någonting utomspråkligt (jfr. 4.2 och det som Saussure tar upp angående relationen mellan form och innehåll). Detta gäller särskilt om referenterna är konkreta som hennes tilltänkta referenter är eftersom hon skriver att: ”[...] kulturspecifika referentiella uttryck är sådana som mer eller mindre direkt hänvisar till en konkret verklighet utanför texten” (Svane 2002:27). Svanes kulturspecifika referentiella uttryck omfattar inte exempelvis ordspråk som uppenbarligen refererar till någonting abstrakt.

4.3.2 Jan Pedersens definition

En forskare som har föreslagit ett system av översättningsstrategier för just kulturspecifika begrepp är Jan Pedersen på Engelska institutionen vid Stockholms universitet. Han har studerat hur denna typ av ord och uttryck har återgivits i undertexter (Pedersen 2007b). Som underlag för studien har han 100 filmer och TV-program på engelska med tillhörande undertexter översatta till de skandinaviska språken (Pedersen 2007a:2).

Jan Pedersen kallar de studerade orden och uttrycken för ”Extrainguistic Cultural References” (ECR) och definierar dem på följande sätt (fotnoterna i citatet är Pedersens egna):

Extralinguistic Cultural Reference (ECR) is defined as reference that is attempted by means of any cultural³ linguistic expression⁴, which refers to an extralinguistic entity⁵ or process. The referent of the said expression may prototypically be assumed⁶ to be identifiable to a relevant audience⁷ as this referent is within the encyclopaedic knowledge of this audience (Pedersen 2007b:91).

³ In a very wide sense of the word, including e.g. geographical names.

⁴ Regardless of word class, syntactic function or size.

⁵ Including fictional ones.

⁶ As implied in the speech situation.

⁷ E.g. a TV programme's primary target audience.

Pedersen har själv infört benämningen ECR för att kunna skapa en sorts operationell definition som passar in på de begrepp han har studerat (Pedersen 2007b:92).

4.3.3 Avgränsning

Svanes och Pedersens respektive definition av ett kulturspecifikt begrepp togs upp för att ge en vetenskaplig bild av vad det är för något man talar om när man talar om kulturspecifika begrepp. I denna uppsats koncentrerar jag mig på kulturspecifika begrepp bestående av framförallt namn och ord som refererar till konkreta, autentiska och mer eller mindre uppenbara referenter, eftersom det är en konkret bild av svensk kultur, Sverige och Stockholm jag vill undersöka. Jag tar därmed inte hänsyn till ordspråk, dialekt och liknande som anses vara kulturspecifikt men som är av det mer abstrakta slaget.

Med ”uppenbara” menar jag sådana begrepp som jag som svensk tydligt förknippar med Sverige och svensk kultur och som jag vet kan skapa problem vid översättning, på ett eller annat sätt. Det finns dock gråzoner där jag har fått ta reda på det kulturspecifika begreppets ursprung. Har ursprunget visat sig vara svenskt, har det kulturspecifika begreppet tagits med i korpusen.

Studien omfattar inte begrepp som refererar till exempelvis samhällsstrukturer där det kan finnas en skillnad som inte är tydligt märkbar om man inte är väl insatt, men där det ändå finns en motsvarighet i målkulturen. Det kan handla om exempelvis strukturer inom polisväsendet, rättväsendet eller skillnader i äldrevård etc. Vet jag att det finns en skillnad tar jag naturligtvis med exemplen som berörs, i min analys.

Namnen ”Sverige”, ”Stockholm” och ”Göteborg” bortses ifrån då dessa har välkända officiella ekvivalenter/motsvarigheter på spanska och därmed inte skapar något problem vid översättning.

I denna uppsats belyses klara kulturspecifika begrepp som exempelvis gator och platser i Stockholm och välkända svenska personer. När översättaren stöter på denna typ av kulturspecifika begrepp måste han/hon fatta ett aktivt beslut om hur dessa ska återges.

Tyvär är det så att ett kulturspecifikt begrepp som är tydligt för mig kanske inte är det för någon annan (även om Pedersen menar att man genom sin intuition kan avgöra om ett kulturspecifikt begrepp är just kulturspecifikt eller inte) och jag håller helt och hållet med om det Pedersen skriver angående problematiken, nämligen att det finns gråzoner då det är svårt att helt och hållet ringa in de begrepp man har sagt att man ska studera, även om man tycker sig ha en klar definition. Detta beror på att det finns utrymme för individuell tolkning, vilket är vanligt vid studiet av humanistiska ämnen i allmänhet och särskilt inom språkvetenskapen (Pedersen 2007b:97).

4.4 Översättning av kulturspecifika begrepp

4.4.1 Peter Newmarks kulturspecifika begrepp

Peter Newmark har ett kapitel i sin bok *Approaches to translation* (1988b) där han talar om hur det jag kallar kulturspecifika begrepp på ett preskriptivt sätt bör översättas/inte bör översättas.

Eftersom Newmark är ett viktigt namn inom översättningsvetenskapen anser jag att det kan vara intressant att ta upp hans åsikter i ämnet.

Newmark har delat in de kulturspecifika begreppen i fem olika kategorier som han kallar *proper names* (egennamn/namn), *historical institutional terms* (historiska institutionellt förankrade termer), *international institutional terms* (internationella institutionellt förankrade termer), *national institutional terms* (nationella institutionellt förankrade termer) och *cultural terms* (kulturella termer) (Newmark 1988b:70). (Översättningen är min egen och i fortsättningen kommer de svenska benämningarna att användas.)

Det är Newmarks samling kategorier som Brynja Svanes definition av *kulturspecifika referentiella uttryck* omfattar (Svane 2002:28). I denna studie är det framförallt det Newmark skriver om namn som är intressant men alla kategorier tas ändå upp för att ge en helhetsbild.

När det kommer till **namn** på geografiska platser menar Newmark bland annat att översättaren bör lägga till information om läsarna av en måltext inte förstår de konnotationer eller bibetydelser som ett namn på en geografisk plats vanligen har. Han tar upp exemplet "the river Rehe" istället för att enbart återge det med "Rehe", eftersom det inte är välkänt vad Rehe är för något (Newmark 1988b:72).

Han skriver vidare att namn på gator och torg inte bör översättas men nämner ingenting om att även de bör återges med en sådan förklaring som precis nämndes i samband med floden Rehe. Jag antar dock att han anser detsamma för namnen på gator och torg eftersom dessa också refererar till geografiska platser.

"Names of firms, private institutions, schools, universities, hospitals, etc., are in principle not translated since they are related to the SL culture. If they 'shine through', they may occasionally be translated (*Banca Nazionale d'Italia*, 'National Bank of Italy') [...]" (Newmark 1988b:73). Vad Newmark menar här är väldigt tydligt, enligt mig. Jag anser dock att det borde vara mer berättigat att översätta namn som inte "lyser igenom", eftersom det är då som en måltextläsare får problem med att förstå innehållet i måltexten. Om referenten ändå lyser igenom kan det inte vara lika "nödvändigt" att översätta, enligt mig.

Namn på tidningar av olika slag ska alltid överföras till måltexten, anser Newmark (1988b:73). Överföring innebär att det kulturspecifika begreppet skrivs ut likadant som det står skrivet i källtexten, dvs. i sin källspråksform.

Man kan konstatera att Newmark förespråkar en relativt källspråksorienterad hållning när det kommer till översättningen av de typer av namn som har tagits upp.

Newmark menar att en översättare måste vara försiktig vid översättningen/återgivningen av **historiska institutionellt förankrade termer** och att de riktigt gamla bör överföras (jfr. med förklaringen ovan), eftersom de ger färg åt sin tid. Han säger dock att det kan vara lämpligt att ge förklaringar till termerna i noter eller inom parentes (Newmark 1988b:74).

När det gäller översättningen av **internationella institutionellt förankrade termer** menar Newmark att de flesta har en officiell översättning som är ordagrant översatt. Han skriver vidare att vissa organisationer har internationellt erkända förkortningar och att vissa skapar förkortningar av sina namn så att de lätt kan bli ihågkomna (Newmark 1988b:74-75)⁸.

⁸ Det sistnämnda får mig att tänka på IKEA som ju står för Ingvar Kamprad Elmtaryd Agunnaryd, där hela namnet är svårare att komma ihåg, oavsett om man kan svenska eller inte.

Nationella institutionellt förankrade termer anser Newmark att det finns olika sätt att förhålla sig till vid översättning, beroende på vem läsaren är (Newmark 1988b:78). Han skriver: "On the one extreme an expert readership requires the SL term, whilst at the other, a lay readership needs a TL explanation, as detailed as its interest will allow. In between, an educated non-specialized readership may need a translation label or cultural equivalent." (Newmark 1988b:78) Nationella institutionellt förankrade termer innefattar exempelvis moderna politiska, finansiella, administrativa och sociala termer (Newmark 1988b:75).

Newmark är inte konsekvent i sina åsikter om den här typen av termer, om de bör översättas eller inte. Vad jag förstår så anser han att de bör överföras om översättaren vill bevara så mycket som möjligt av den kulturella färgen som finns i källtexten. Samtidigt säger han att termen bör översättas om den har stor betydelse och att översättning kan vara ett lämpligt sätt att återge termen på om betydelsen "lyser igenom" (jfr. Newmark 1988b:78-79). Dessutom skriver Newmark: "Generally, if there is a high degree of cultural equivalence, there is a case for a literal translation (titles of ministries) or for translating by the equivalent term." (Newmark 1988b:79) Han menar att om det föreligger en stor likhet mellan källkulturen och målkulturen kan en nationell institutionellt förankrad term antingen bytas ut mot en motsvarighet på målspråket eller översättas ordagrant.

Ett exempel på en **kulturell term** är finskans "sauna" som från början ansågs mer exotisk än den gör i dag (jfr. Newmark 1988b:82). Oavsett spridning anser Newmark generellt att kulturella termer bör överföras med en diskret förklaring i texten (Newmark 1988b:83). På så vis respekterar man den främmande kulturen, menar han (Newmark 1988b:83).

4.4.2 Pedersens översättningsstrategier

Pedersen menar att kulturspecifika begrepp vid en översättning kräver "mer tanke" än vissa andra ord, uttryck eller begrepp. Han menar att dessa begrepp inte är lika lätta att översätta, utan att översättaren måste tillämpa någon form av strategi när han/hon stöter på dessa i en text (Pedersen 2007b:90). Detta beror helt enkelt på att kulturspecifika begrepp just är kulturspecifika och saknar motsvarighet i målspråket.

Pedersen delar in sina översättningsstrategier i två grupper: source language-oriented och target language-oriented, det vill säga *källspråksorienterade* och *målspråksorienterade* strategier (Pedersen 2007a:4). Pedersens strategier omfattar: *official equivalent* (officiell ekvivalent), *retention* (överföring), *specification* (specificering), *direct translation* (direkt översättning), *generalization* (generalisering), *substitution* (ersättning) och *omission* (utelämnning) (Pedersen 2007a:1). Översättningen av namnen på Pedersens samtliga strategier är gjord av Louise Kahan i samråd med Jan Pedersen och i fortsättningen kommer dessa svenska benämningar att användas. Här är strategierna beskrivna från den mest källspråksorienterade till den mest målspråksorienterade med undantag av officiell ekvivalent (se beskrivningen nedan).

En **officiell ekvivalent** är en sorts "förutbestämd ekvivalent" som inte skapar något direkt problem vid översättning (den är därmed varken mer källspråks- eller målspråksorienterad). Ett exempel på en officiell ekvivalent är Kalle Anka som översättning av Donald Duck. Det finns ingenting lingvistiskt som säger att Donald Duck ska översättas med Kalle Anka, utan detta är snarare ett byråkratiskt beslut (Pedersen 2007a:3).

Överföring är den översättningsstrategi som är mest källspråksorienterad och innebär att det kulturspecifika begreppet återges oöversatt i måltexten med eventuella mindre

stavningsförändringar för att bättre passa in i måltexten och målkulturen. Det överförda kulturspecifika begreppet kan även återges t.ex. inom citationstecken eller kursiverat. Pedersen menar att denna strategi är den vanligaste vid översättning av kulturspecifika begrepp men att den inte alltid är så fördelaktig eftersom den inte ger måltextläsaren någon ytterligare förklaring till ordets/begreppets betydelse (Pedersen 2007a:4).

Specificering går ut på att översättaren återger begreppet som det står i källtexten men lägger till information som finns implicit i referenten och som källtextläsaren har goda kunskaper om. Detta görs eftersom måltextläsaren saknar denna implicita kunskap. Pedersen nämner två olika sätt att specificera: antingen genom *explicitering* (explicitation) eller *tillägg* (addition).

Explicitering innebär att implicit information i det kulturspecifika begreppet skrivs ut, så som en förkortning på något eller genom tillägget av ett förnamn.

Tillägg innebär, precis som benämningen av strategin avslöjar, att förtydligande information läggs till det oöversatta begreppet. Ett exempel som Pedersen tar upp är när man exempelvis förklarar vem en känd person är: ”cricketspelaren Ian Botham” (Pedersen 2007a:4-5).

Direkt översättning innebär att översättaren översätter ordagrant utan att varken ge läsaren mer eller mindre information om det kulturspecifika begreppet.

Generalisering är en strategi där översättaren byter ut det kulturspecifika begreppet mot ett mer allmänt begrepp än det som förekommer i källtexten. Istället för att skriva ”Ebbas café” skriver man ”ett café” t.ex. (Pedersen 2007a:6).

Ersättning är den mest målspråksorienterade översättningsstrategin och innebär att det kulturspecifika begreppet byts ut. Denna strategi kan jämföras med Vinay och Darbelnets *adaptation* som nämndes i avsnitt 4.1 ”Ekvivalensbegreppet och förhållningssätt till källtexten”. Pedersen menar att det finns två olika typer av ersättning, nämligen *kulturell ersättning* och den som görs genom en *parafra*s. **Kulturell ersättning** tillämpas när någonting typiskt för källkulturen byts ut mot någonting lika typiskt för målkulturen och som skapar samma/liknande konnotationer i målkulturen som det kulturspecifika begreppet gör i källkulturen. Det behöver inte vara det kulturspecifika begreppet i sig som ska motsvaras av ett liknande, utan det hela beror på kontexten (Pedersen 2007a:6-7).

Pedersen tar upp två olika typer av **parafra**ser. Dessa kan ses som en sorts omskrivningar där den första är en omskrivning där innebörden hos det kulturspecifika begreppet bevaras, medan den andra inte tar hänsyn till det kulturspecifika begreppets konnotationer. Parafrasen blir istället en omskrivning som passar in i kontexten och alla spår av det kulturspecifika begreppet har då försvunnit. Pedersen kallar den första varianten *paraphrase with sense transfer* och den andra *situational paraphrase* (Pedersen 2007a:8-9). I min analys delar jag inte in parafrasexemplen vidare i de två nämnda undergrupperna.

Den sista översättningsstrategin som Pedersen tar upp är **utelämn**ing. Denna innebär kort och gott att det kulturspecifika begreppet varken översätts eller återges över huvud taget (Pedersen 2007a:9).

Av dessa översättningsstrategier kan fler än en användas åt gången vid översättningen/återgivningen av ett kulturspecifikt begrepp (Pedersen 2007a:9).

5 Metod och material

Denna studie utgår ifrån de översättningsstrategier som Jan Pedersen (Pedersen 2007b) har tagit fram, eftersom de grundar sig på en undersökning om hur just kulturspecifika begrepp översätts.

Materialet består, som tidigare nämnts, av deckarförfattaren Stieg Larssons andra del i Millennium-trilogin, *Flickan som lekte med elden*, och den spanska översättningen *La chica que soñaba con una cerilla y un bidón de gasolina*, av Martin Lexell och Juan José Ortega Román.

Jag kommer att identifiera de kulturspecifika begreppen som nämndes i 4.3.3. När begreppen är identifierade i källtexten kommer de att jämföras med deras spanska översättningar. Vid jämförelsen kommer jag, som nämnts, att utgå ifrån Pedersens översättningsstrategier för att se vilka strategier som har tillämpats av översättarna, vilka som är vanligast och sedan, utifrån dessa, dra slutsatser som kan besvara frågeställningarna.

På grund av uppsatsens begränsade omfång, har jag valt att endast analysera den första halvan av *Flickan som lekte med elden* och jämföra den med den spanska översättningen. Källtexten omfattar 632 sidor varav analysen är gjord på de 316 första sidorna.

Undersökningen är kvantitativ med ett kvalitativt perspektiv (jfr. Backman 2008:33-34), deskriptiv och görs på lexikal nivå med den översatta produkten i fokus (Munday 2008:10).

6 Resultat och analys

Vid analysen av första halvan av *Flickan som lekte med elden* identifierades 450 exempel på kulturspecifika begrepp, inklusive exempel som förekommer flera gånger. Exempelen har jämförts med hur de är återgivna i den spanska översättningen och klassificerats utifrån Jan Pedersens översättningsstrategier.

6.1 Reliabiliteten i klassifikationen

Omkring 10 % av exemplen, 50 stycken närmare bestämt, lät jag en kurskamrat klassificera en andra gång för att ta reda på reliabiliteten hos mina klassifikationer.

När studiekamraten skriver sitt examensarbete ska hon också utgå ifrån Pedersens översättningsstrategier vid analysen av sitt material och de kulturspecifika begreppen som förekommer i det. Därmed ansågs hon vara lämplig till att göra en andra bedömning av klassifikationerna.

Exemplen som skickades över via e-post var 50 stycken av varierande slag med kontexten i vilken de förekommer i både den svenska källtexten och den spanska måltextern. När kurskamraten gjorde sin bedömning lät jag henne utgå ifrån det som Pedersen skriver om dessa strategier i *How is Culture Rendered in Subtitles?* (jfr. Pedersen 2007a). Vid översättningen/återgivningen av exemplen har ibland fler än en strategi tillämpats (därav kategorin ”blandade” i tabell 2). Reliabiliteten var 78 %. I de fall där vi hade klassificerat olika gjordes en andra bedömning av mig.

6.2 Kulturspecifika begrepp och valda översättningsstrategier

Alla kulturspecifika begrepp som har påträffats i första delen av *Flickan som lekte med elden* är namn på olika typer av referenter, dvs. gatunamn, egennamn etc. utom 30 stycken. Några av dessa 30 är ”klyschigt” förknippade med Sverige och svensk kultur, med andra ord exempel på sådant som av gemene man anses vara typiskt svenskt: *kanelbulle*, *filmjolk*, *nubbe*, *knäckebröd*, *älgjakt* o.s.v.

Flickan som lekte med elden innehåller inte många målade miljöbeskrivningar. Ändå är det kulturspecifika begrepp relaterade till geografiska platser som dominerar exempelsamlingen/korpusen och särskilt namn på olika gator. Det görs oerhört många referenser till gator i Stockholm, speciellt till gator på Södermalm där Lisbeth Salander och Mikael Blomkvist bor. Millennium-redaktionen, där Mikael arbetar, ligger dessutom på Götgatan på Söder.

Den gata som det oftast refereras till är Lundagatan på Södermalm där Lisbeth Salander är folkbokförd men inte bor (vilket förvirrar polisen i deras arbete och är en av anledningarna till att denna gata omnämns så många gånger). Lundagatan nämns inte mindre än 55 gånger. En annan geografisk plats som det ofta refereras till är stadsdelen Enskede där det mördade paret hittades i sin lägenhet. ”Enskede” samt ”Enskedemorden” förekommer 54 gånger.

De platser, caféer, småorter m.m. som förekommer i *Flickan som lekte med elden* är både påhittade och autentiska men de allra flesta finns på riktigt. Eftersom jag ville ta reda på hur Sverige och Stockholm beskrivs utifrån de kulturspecifika begreppen som förekommer i den spanska översättningen, har jag enbart tagit med platser och sådant som finns i verkligheten i min analys. Sättet på vilket de påhittade platserna återges i översättningen uppvisar dock samma tendenser som de autentiska.

Då nästan alla kulturspecifika begrepp som förekommer i korpusen är namn på olika referenter och de flesta refererar till geografiska platser, har jag delat upp de kulturspecifika begreppen i tre olika kategorier, nämligen: ”geografiskt namn”, ”annat namn” och ”övriga”. De namn som hör hemma i gruppen ”annat namn” är så olika att det blev alltför svårt att dela in dessa i ytterligare undergrupper. Fördelningen mellan kategorierna framgår av tabell 1:

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	317
Annat namn	103
Övriga	30
Total	450

Tabell 1. Fördelningen av de typer av kulturspecifika begrepp som förekommer i korpusen

Sättet på vilket de olika kulturspecifika begreppen är översatta eller återgivna åskådliggörs i tabell 2:

<i>Översättningsstrategi</i>	<i>Antal</i>
Överföring	341
Specificering explicitering	13
Specificering tillägg	19
Direkt översättning	43
Generalisering	3
Ersättning parafra	6
Kulturell ersättning	3
Utelämning	6
Officiell ekvivalent	4
Blandade	12
Totalt	450

Tabell 2. Fördelningen mellan de olika strategierna från den mest källspråksorienterade till den mest målspråksorienterade, med undantag av kategorierna officiell ekvivalent och blandade

Det allra vanligaste sättet att återge de kulturspecifika begreppen i *La chica que soñaba con una cerilla y un bidón de gasolina* är genom överföring, vilket innebär att det kulturspecifika begreppet inte har översatts på något sätt och ingenting har heller lagts till, så som en förklaring eller liknande. Det är därför jag ofta hellre använder mig av ordet ”återge” än ”översätta” när jag ska beskriva hur översättarna har handskats med de kulturspecifika begreppen.

Av tabell 2 att döma ser man att de kulturspecifika begreppen oftare har översatts eller återgivits med hjälp av källspråksorienterade strategier. *Överföring*, *specificering* och *direkt översättning* är de strategier som Pedersen menar är de mest källspråksorienterade och det är även de som har tillämpats flest gånger vid översättningen till spanska av de kulturspecifika begreppen i *Flickan som lekte med elden*.

Alla kulturspecifika begrepp med sättet de återges på i den spanska översättningen finns i appendix, i den ordning de förekommer kronologiskt i källtexten respektive måltexten samt med sidhänvisning.

De kulturspecifika begreppen är markerade genom understrykning vid exemplifiering i den löpande texten. ”ST” står för källtext och hänvisar till *Flickan som lekte med elden* och ”TT” står för måltext: *La chica que soñaba con una cerilla y un bidón de gasolina*.

De olika strategierna med tillhörande exempel som följer är analyserade i samma ordning som de är placerade i tabell 2.

6.2.1 Överföring

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	281
Annat namn	60
Övriga	0
Total	341

Tabell 3. Fördelningen av kulturspecifika begrepp återgivna genom överföring

Överföring är den strategi som översättarna har valt allra oftast för att återge de kulturspecifika begreppen som förekommer i denna studie. Som jag nämnde när jag redogjorde för Pedersens olika strategier (avsnitt 4.4.2 "Pedersens översättningsstrategier") är denna den mest källspråksorienterade strategin samtidigt som den kanske inte ger måltextläsaren den information som han/hon kan tänkas behöva vid läsningen av måltexten, för att förstå den fullt ut eller för att uppfatta den som en läsare av källtexten uppfattar källtexten.

Det görs 108 referenser till gator i materialet (inräknat att många förekommer flera gånger) och alla dessa är överförda till måltexten, utom fyra. Av dessa fyra är ett gatunamn utelämnat en gång, två är återgivna genom *specificering explicitering* och den fjärde är direktöversatt.

"Värmdövägen" är den väg som översättarna har valt att direktöversätta med "la carretera de Värmdö". Detta tror jag kanske kan bero på att Värmdövägen är en större väg än de andra som förekommer i korpusen och att den på så vis skiljer sig från de andra förekommande. "Carretera" betyder landsväg. Nynäsvägen som förekommer vid tre tillfällen är dock också en "större väg" än de andra, men denna överförs varje gång den uppträder. Att översättarna inte har valt att översätta denna väg är lite förvånande med tanke på översättningen av Värmdövägen och dessa båda vägars likhet. Kanske beror det på att det är den mest centrala delen av Nynäsvägen som åsyftas när vägen nämns i texten:

1. Mia Bergman sneglade på sin sambo medan hon navigerade via Slussen till tunneln mot Nynäsvägen. (ST s. 159)

De reojo, Mia Bergman miró a su compañero sentimental mientras sorteaba el tráfico de Slussen en dirección al túnel que los llevaría a Nynäsvägen. (TT s. 188)

Värmdövägen är det enda namnet på en väg som har översatts. Alla namn på gator som slutar på "-gatan" samt de övriga som slutar på "-vägen" är överförda (utom de tre som jag nämnde hade återgivits genom andra strategier, som inte innebär någon egentlig översättning).

Att "gata" skulle betyda just gata är ingenting en läsare av måltexten skulle förstå enbart utifrån namnet. Kanske skulle detta förstås utifrån kontexten. Följande exempel visar på den första gatureferensen som görs i källtexten respektive måltexten:

2. Mikael Blomkvist satte pekfingeret på dörrklockan till Lisbeth Salanders lägenhet på Lundagatan. (ST s. 16)

Mikael Blomkvist llamó al timbre de la puerta del piso de Lisbeth Salander, en Lundagatan. (TT s. 21)

De flesta bor ju på en gatuadress men i exempel 2 skulle Lundagatan i praktiken kunna syfta på någonting helt annat, som ett bostadsområde/en stadsdel eller liknande.

Detta sätt att återge gatunamn följer Newmarks rekommendationer om att gator ej bör översättas (se 4.4.1). Han menar dock samtidigt att geografiska platser som inte är kända för måltextläsaren bör förtydligas, vilket inte sker i samband med återgivningen av dessa namn trots att gatorna inte är välkända för en spansktalande läsare.

Förutom namn på gator, överförs "Enskede" alla gånger det refereras till den stadsdelen (vilket sker totalt 52 gånger) utom två då namnet har utelämnats.

156 av 341 exempel som har överförts är namn på gator och namnet på stadsdelen Enskede. Det är 46 % av de överförda fallen och mer än hälften av antalet geografiska namn som har överförts.

De andra exemplen som har överförts är mestadels namn på andra geografiska platser som andra stadsdelar och välkända platser i Stockholm, svenska städer och landskap men även exempelvis namn på olika fabriker, butikskedjor, butiker och caféer samt namn på tidningar och nyhetsprogram.

3. Han hade åkt tunnelbana från Slussen till T-centralen och när tåget stannade i Gamla stan tittade han ut genom fönstret [...]. (ST s. 19)

Iba en el metro, desde Slussen hasta T-Centralen y, al detenerse el tren en Gamla Stan, miró por la ventana [...]. (TT s. 25)

De kulturspecifika begreppen i exempel 3 är förmodligen relativt välkända för de allra flesta svenskar som någon gång har varit i Stockholm. Frågan är hur en läsare av den spanska måltexten upplever dessa platser utifrån kontexten? En läsare av källtexten förstår vad dessa namn refererar till utifrån formen eller det som faktiskt står skrivet; även om han/hon kanske inte känner samma känslor inom sig som en stockholmare gör när dessa platser nämns, förstår personen i fråga i alla fall på ett ungefär vad det är för platser som åsyftas, utifrån deras namn om inte annat. Att en svensktalande läsare kan förstå vissa begrepp enbart utifrån formen blir ännu tydligare i exempel 4:

4. Hon var tillbaka på Söder vid femtiden på eftermiddagen och hann göra ett snabbt besök på Axelssons Hemelektronik där hon inhandlade en 18-tums-tv och en radio. (ST s. 87)

A eso de las cinco de la tarde regresó a Södermalm y todavía le dio tiempo a realizar una rápida incursión en Axelssons Hemelektronik, donde adquirió un televisor de dieciocho pulgadas y una radio. (TT s. 103)

Enstaka namn som överförs är lika obegripliga för en läsare av källtexten som för en läsare av måltexten. Att strategin för att återge dessa är *överföring* kan då kanske tyckas vara ganska oväsentligt för skillnaden i hur man uppfattar de båda texterna:

5. Hon forslade hem sina varor och kokade kaffe och gjorde smörgåsar innan hon åkte för att lämna tillbaka hyrbilen vid Ringén. (ST s. 99)

Llevó las compras a casa y, antes de ir a Ringén para devolver el coche alquilado, se preparó un café y unos sándwiches. (TT s. 117)

För mig som bor på Södermalm är det lätt att förstå att det är shoppinggallerian Ringen som åsyftas i exempel 5, men detta förstår man inte utifrån texten i sig. Jag har därmed svårt att tro att någon som inte känner till den gallerian skulle förstå vad "Ringén" är för något.

I vissa fall avslöjar naturligtvis kontexten vad det är som åsyftas, även om det kulturspecifika begreppet "enbart" har överförts:

6. [...] och såg konstapel Bubbla balansera två muggar kaffe och en blå påse med kanelbullar från Pressbyrån. (ST s. 292)

Al alzar la vista, se encontró con el agente Burbuja sosteniendo dos tazas de café y una bolsa azul de bollos de canela de Pressbyrån. (TT s. 345)

I exempel 6 förstår den spansktalande läsaren att det rör sig om en butik eller liknande som kanelbullarna kommer ifrån, även om han eller hon naturligtvis inte kan uppfatta den spanska texten på samma sätt som en svensktalande läsare förstår källtexten och vad som kännetecknar Pressbyrån.

Alla namn på tidningar som det refereras till överförs (sex tillfällen totalt), vilket överensstämmer med Newmarks rekommendationer (jfr. avsnitt 4.4.1):

7. Först ut var en reporter från Aftonbladet som var gammal bekant till Mikael. (ST s. 311)

El primero en llamarlo fue un reportero de Aftonbladet, un viejo conocido de Mikael. (TT s. 367)

Namnen på tidningarna kursiveras gärna av översättarna men inte alltid. Namn på annat relaterat till media (såsom radio- och tv-program) behandlas på olika sätt av översättarna.

6.2.2 Specificering explicitering

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	10
Annat namn	3
Övriga	0
Total	13

Tabell 4. Fördelningen av kulturspecifika begrepp som har specificerats genom explicitering

Specificering explicitering har använts i 13 fall där förkortningar har skrivits ut till deras fullständiga benämningar/namn:

8. [...] hade han lagt upp innehållet på köksbordet. Det bestod av en plånbok med en id-handling från posten och ungefär 600 svenska kronor i kontanter och 200 amerikanska dollar samt ett månadskort från SL. (ST s. 208)

[...] vació el contenido del bolso sobre la mesa de la cocina. Había una carretera con un carné de identidad expedido en Correos y aproximadamente seiscientas coronas en metálico y doscientos dólares americanos, así como un abono mensual de Stockholms Lokaltrafik. (TT s. 245)

I exempel 8 får läsaren av den spanska måltexten relativt mycket information genom expliciteringen. ”Trafik” liknar det spanska ordet ”tráfico” och det faktum att Stockholm skrivs ut gör att måltextläsaren förmodligen tillsammans med ”abono mensual” som betyder ”månadskort” förstår att det rör sig om kollektivtrafiken i Stockholm. Exempel 8 är det enda exemplet ur korpusen på *specificering explicitering* som ger läsaren väsentligt mer information. Resterande exempel liknar exempel 9 nedan.

När ”Södermalm” har förkortats ”Söder” i källtexten har översättarna valt att skriva ut Södermalm vid varje tillfälle (fyra gånger i korpusen):

9. ”Jag vill ha en lägenhet på Söder [...]” (ST s. 79)

—Quiero una casa en Södermalm. (TT s. 94)

Att skriva ut Södermalm gör att måltextläsaren inte kan förväxla namnet med väderstreckets ”söder” på svenska. I övrigt får inte läsaren så mycket mer information än om det hade överförts, med hjälp av expliciteringen.

6.2.3 Specificering tillägg

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	8
Annat namn	11
Övriga	0
Total	19

Tabell 5. Fördelningen av de kulturspecifika begrepp som har specificerats genom tillägg

Specificering tillägg har använts som strategi i 19 fall och innebär att det kulturspecifika begreppet är överfört fast med ett tillägg som förtydligar begreppet. 8 stycken av dessa 19 fall refererar till geografiska platser och detta är en strategi som Newmark anser att man bör tillämpa vid återgivningen av geografiska platser som inte är så kända för måltextläsaren (se avsnitt 4.4.1):

10. Rapporten hade föranletts av att en polispatrull hade observerat en okänd ful gubbe i sällskap med en ung flicka på en parkbänk i Tantolunden. (ST s. 38)

El informe fue motivado por el hecho de que una patrulla de policía observó a un perverso en compañía de una chica joven en un banco del parque de Tantolunden. (TT s. 47)

I exempel 10 ser man att ”el parque de”, dvs. ”parken” har lagts till.

Översättarna är dock inte konsekventa i valet av vilka geografiska platser som de anser bör återges genom *specificering tillägg* och följer därmed inte Newmarks rekommendationer. Landskapet ”Ångermanland” förekommer exempelvis en gång och det har översättarna

specificerat genom ett tillägg, medan landskapet ”Värmland”, som också förekommer enbart en gång, har överförts till måltexten.

Vid något tillfälle har samma kulturspecifika begrepp både återgivits genom *överföring* och *specificering tillägg*. Som läsare kan man förstå detta sätt att översätta om det kulturspecifika begreppet först har specificerats med hjälp av ett tillägg i översättningen och därefter enbart överförts (detta har skett i 4 av de 19 exemplen på *specificering tillägg*), eftersom måltextläsaren då före överföringen har förstått vad det kulturspecifika begreppet är för något:

11. Hon klev upp, satte på kaffebryggaren, svepte en filt runt sig och satte sig med kudden och en cigarett i en fönstersmyg där hon tittade ut mot Djurgården och Saltsjön. (ST s. 84)

Se levantó, puso la cafetera, se arropó con una manta, cogió un cigarillo y la almohada, y se sentó en el vano de una ventana, desde donde contempló el islote de Djurgården y las aguas de la bahía de Saltsjön. (TT s. 100)

Som synes förekommer ”Djurgården” på sidan 84 i källtexten och har i exempel 11 specificerats genom ett tillägg i översättningen (”den lilla ön Djurgården” står det i översättningen). ”Djurgården” förekommer en andra gång på sidan 252 i källtexten men den här gången är namnet överfört till översättningen:

12. ”Men vi vet alltså inte var han befinner sig.”
”Det stämmer. Men vi har bara sökt honom sedan tiotiden i förmiddags och han kanske är ute och promenerar på Djurgården eller ligger på sjukhus eller något.” (ST s. 252)
—Desconocemos, sin embargo, su paradero actual.
—Correcto. Pero sólo llevamos buscándolo desde las diez de la mañana, así que puede que esté paseando por Djurgården, o ingresado en un hospital o qué sé yo... (TT s. 298)

Frågan är om en läsare av den spanska texten minns att Djurgården är en liten ö efter att det nämns på sidan 84 i översättningen (exempel 11), när det uppträder första gången? Hur som helst så gör översättarna tvärtom med det geografiska namnet på ön Blidö. I exempel 13 är ”Blidö” överfört medan det specificeras först när det uppträder en andra gång i texten (exempel 14):

13. Det var skärtorsdag och han och hans fru planerade att åka ut till fritidshuset på Blidö under påskhelgen. (ST s. 254)

Era jueves de Pascua y él y su mujer habían planeado ir a Blidö, a su casa de campo, durante las fiestas. (TT s. 301)

14. Dragan Armanskij använde påskhelgen i stugan på Blidö till att fundera över Lisbeth Salander. (ST s. 305)

Dragan Armanskij dedicó las fiestas de Pascua a reflexionar sobre Lisbeth Salander en la casa de campo que poseía en la isla de Blidö. (TT s. 360)

Utöver namn på geografiska platser specificeras olika andra namn genom tillägg (inga andra typer av begrepp förekommer).

Översättarna har valt att specificera vem Carolina Klüft är ("mästarinnan i sjukamp" beskrivs hon som i den spanska texten) men inte vem Olof Palme är:

15. Hon kom upp på en gårdsplan som inte erbjöd minsta gömställe och avverkade sträckan fram till nästa hörn på en tid som skulle ha imponerat på Carolina Klüft. (ST s. 199)

Llegó a una plazoleta que no ofrecía el más mínimo escondite y recorrió el tramo que distaba hasta la próxima esquina en un tiempo que habría impresionado a la mismísima Carolina Klüft, la campeona del heptatlón. (TT s. 236)

16. Morden på Dag Svensson och Mia Bergman var inte ett nationellt trauma som till exempel mordet på Olof Palme och skulle inte följas av landssorg. (ST s. 265)

Los asesinatos de Dag Svensson y Mia Bergman no constituían un drama nacional como el asesinato de Olof Palme; nadie iba a declarar ningún día de luto nacional. (TT s. 313)

Möjligtvis beror detta på att översättarna har gjort bedömningen att Olof Palme är mer känd än Carolina Klüft för en spansk läsare.

6.2.4 Direkt översättning

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	13
Annat namn	15
Övriga	15
Total	43

Tabell 6. Fördelningen av kulturspecifika begrepp översatta genom direkt översättning

Av de 43 fallen som är direktöversatta är 15 stycken exempel på annat än namn. 50 % av det totala antalet exempel tillhörande kategorin "övriga" är därmed översatta genom *direkt översättning*:

17. [...] och ätit den lokala frukten chinups som i smaken påminde om bittra svenska krusbär [...]. (ST s. 16)

[...] y comer chinups, la fruta local, cuyo sabor le recordaba a las amargas grosellas espinosas suecas [...]. (TT s. 21)

De gånger som namn på kyrkor, broar och kanaler nämns är dessa direktöversatta:

18. Innan han ens hunnit fokusera blicken på henne var hon på väg över Lundagatan i riktning mot Högalidskyrkan. (ST s. 198)

Antes de que le diera tiempo a distinguirla, ella ya se alejaba por Lundagatan, en dirección a la iglesia de Högalid. (TT s. 234)

Namn på kyrkor, broar och kanaler förekommer dock endast fem gånger totalt, vilket är för lite för att det ska gå att dra några generella slutsatser. Att översätta dessa namn ger måltextläsaren mer information, vilket är något som Newmark förespråkar (se 4.4.1).

Namn på torg menar Newmark, uttryckligen, inte bör översättas (jfr. 4.4.1). Det görs tre referenser till två olika torg (till Moseback torg två gånger och till Mariatorget en gång). Mosebacke torg har översättarna valt att direktöversätta på samma sätt som Högalidskyrkan i exempel 18, medan de har valt att överföra Mariatorget. Denna inkonsekvens är oförklarlig och ger olika mycket information om de båda torgen.

Till kategorin *direkt översättning* har jag räknat med förkortningar som inte har skrivits ut i sin svenska ”helhet” i översättningen (det är exempel på *specificering explicitering*) men som har översatts direkt som om de hade stått helt utskrivna i den svenska källtexten. Fem sådana exempel förekommer:

19. Hon hade insett att hon var lesbisk redan i högstadiet och efter en del pinsamma trevande försök slutligen blivit invigd i erotikens mysterier då hon var 17 år och av en slump följde med en bekant till en fest som RFSL i Göteborg arrangerade. (ST s. 120)

Se había dado cuenta de que era lesbiana ya en el instituto, y, tras unos torpes y penosos intentos, fue finalmente iniciada en los misterios del sexo a la edad de diecisiete años, cuando, por pura casualidad, acompañó a una amiga a una fiesta organizada por la Federación Nacional para la Igualdad Sexual de Gotemburgo. (TT s. 143)

RFSL står ju för ”Riksförbundet för sexuellt likaberättigande”, vilket är översatt ordagrant i exempel 19.

6.2.5 Generalisering

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	0
Annat namn	2
Övriga	1
Total	3

Tabell 7. Fördelningen av de kulturspecifika begrepp som har återgivits genom generalisering

Korpusen uppvisar enbart tre fall av generalisering. De kulturspecifika begreppen som berörs är sådana som har nämnts tidigare och då ”mera utförligt”. ”Kanelbulle” har exempelvis blivit bara ”bulle” på spanska, tredje gången det refereras till denna typ av bakverk. Detta sker textuellt nära den längre direktöversättningen ”bollo de canela” (dvs. någon mening efter att den förekommer för första gången):

20. Hon satt bakom Bjurmans skrivbord i hans arbetsrum och sorterade papper som hon hittat i skrivbordslådorna, då hon hörde en knackning på dörrposten och såg konstapel Bubbla balansera två muggar kaffe och en blå påse med kanelbullar från Pressbyrån. (ST s. 292)

Ella se encontraba sentada a la mesa de trabajo del despacho de Bjurman, calsificando los papeles que había encontrado en los cajones, cuando, de pronto, oyó que alguien tocaba con los nudillos en el marco de la puerta. Al alzar la vista, se encontró con el agente Burbuja sosteniendo dos tazas de café y una bolsa azul de bollos de canela de Pressbyrån. (TT s. 345)

21. Modig öppnade påsen och tog en kanelbulle. (ST s. 292)

Modig abrió la bolsa y cogió un bollo. (TT s. 346)

De båda exemplen är från samma sida i den svenska källtexten.

6.2.6 Ersättning parafra

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	0
Annat namn	2
Övriga	4
Total	6

Tabell 8. Fördelningen av kulturspecifika begrepp som har ersatts genom en parafra

Av de sex exemplen som förekommer på *ersättning parafra* är fyra inga namn. Detta är inte så förvånande då det borde vara svårare att ersätta namn genom en omskrivning:

22. Till skillnad från Mikael och övriga vuxna i sällskapet (och trots att hon var födelsedagsbarnet) hade Annika Giannini bara druckit lättöl och avstått från både vin och nubbe till maten. (ST s. 215)

A diferencia de Mikael y los demás adultos del grupo —y a pesar de ser la persona que cumplía años—, Annika Giannini sólo había tomado cerveza sin alcohol, renunciando tanto al vino como al chupito de aguardiente para acompañar la comida. (TT s. 254)

”Nubbe” har översättarna valt att skriva om med ”en skvätt brännvin” i exempel 22. ”Chupito” betyder även detsamma som engelskans ”shot” men denna översättning kan man (av naturliga skäl) inte hitta i *Norstedts spanska ordbok* (Benson 1999:210). Det går dock att finna ”chupiterías” (shotsbarer) i Spanien. ”Shot” och nubbe refererar till ungefär samma sak, anser jag.

Inga geografiska namn återges med hjälp av ersättning parafra. De övriga exemplen som ersätts med en parafra är av olika slag. Ett exempel är referensen som görs till Centerpartiet och som har översatts med ”partiet i mitten”:

23. ”Morden toppar i hela nyhetsflödet. Andranyheten är ett utspel från centern.” (ST s. 266)

—Los asesinatos encabezan los noticiarios de todos los medios. La segunda noticia es un comunicado del partido de centro. (TT s. 314)

Ersättning är ju den strategi som är mest målspråksorienterad. Ändå är de exempel som har ersatts i korpusen relativt källspråksorienterade. Även om det kulturspecifika begreppet har skrivits om ligger nämligen inte omskrivningen speciellt långt ifrån det ursprungliga kulturspecifika begreppet (jämför med exemplen 22 och 23).

6.2.7 Kulturell ersättning

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	0
Annat namn	0
Övriga	3
Total	3

Tabell 9. Fördelningen av de kulturspecifika begrepp som har översatts genom kulturell ersättning

Enbart tre fall av ren *kulturell ersättning* förekommer i korpusen och av naturliga skäl är dessa tre inga namn eftersom ett utbyte av det slaget, särskilt om det var geografiska namn, skulle innebära en hög grad av målspråksorientering, vilket skulle strida mot hur de övriga geografiska namnen är återgivna i måltextern.

24. Hon vacklade över till 7-Eleven där hon handlade schampo, tandkräm, tvål, filmjolk, mjölk, ost, ägg, bröd, frysta kanelbullar [...]. (ST s. 76)

Tambaleándose, cruzó la calle hasta el 7-Eleven, donde compró champú, pasta de dientes, jabón, yogur líquido, leche, queso, huevos, pan, bollos de canela congelados [...]. (TT s. 90)

”Yogur líquido” (drickyoghurt) är ingenting typiskt spanskt men i Spanien finns ingen filmjolk så därför blir exempel 24 ändå ett exempel på *kulturell ersättning*. Översättarna hade kunnat

välja att beskriva vad filmjök är . Då hade strategin varit mer källspråksorienterad än den är i det här fallet. ”Filmjök” kan ses som ett exempel på det Newmark kallar *kulturell term*. Han hade hellre sett att översättarna förklarade vad det är för något istället för att ersätta mjölkprodukten med ”drickyoghurt” (jfr. 4.4.1).

6.2.8 Utelämning

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	3
Annat namn	2
Övriga	1
Total	6

Tabell 10. Fördelningen av de kulturspecifika begrepp som har utelämnats

När det gäller de sex utelämnade kulturspecifika begreppen är det inget av dem som inte har uppträtt tidigare i texten. Anledningen till att de har utelämnats skulle kunna bero på att översättarna finner begreppen överflödiga i sammanhanget:

25. De hade tillbringat en timme i Annikas bil utanför fastigheten i Enskede i väntan på att en jouråklagare skulle anlända för att sköta inledningen av förundersökningen. (ST s. 224)

Los dos hermanos habían pasado una hora en el coche de Annika, delante del portal, esperando a que llegara el fiscal de guardia para iniciar la instrucción del sumario. (TT s. 264)

I exempel 25 vet läsaren att det är till Enskede som Mikael och hans syster har åkt, vilket gör att en upprepning av ”Enskede” kan tyckas överflödig.

6.2.9 Officiell ekvivalent

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	2
Annat namn	0
Övriga	2
Total	4

Tabell 11. Fördelningen av de kulturspecifika begrepp som har en officiell ekvivalent

En *officiell ekvivalent* är varken mer eller mindre källspråks- eller målspråksorienterad, eftersom det inte framförallt är någonting i språket i sig som säger att det kulturspecifika begreppet bör kallas som det kallas på målspråket. Det är snarare någon, några eller något som har bestämt att begreppet ska heta som det gör.

Eftersom denna kategori inte skapar något större problem vid valet av hur ett kulturspecifikt begrepp bör återges/översättas har jag valt att inte ta med de mest kända kulturellt förankrade officiella ekvivalenterna ”Sverige”, ”Stockholm” och ”Göteborg” som kallas ”Suecia”, ”Estocolmo” och ”Gotemburgo” på spanska. Dessa namn är relativt frekventa och bidrar inte till att indikera huruvida den spanska måltexten är mer källspråks- eller målspråksorienterad.

Materialet består av fyra begrepp som har översatts med motsvarande officiella ekvivalenter, varav en var en som jag inte sedan tidigare kände till men som jag hittade översättningen på i *Norstedts Spanska ordbok* (Benson 1999:283):

26. Men nu har Mia plötsligt hittat på att hon vill åka upp till föräldrarna i Dalarna över påsk och visa sin avhandling. (ST s. 213)

Pero, de pronto, a Mia se le ha ocurrido subir a Dalecarlia para ver a sus padres y enseñarles la tesis. (TT s. 250)

Ett svenskt landskap som har en officiell ekvivalent på spanska som jag kände till sedan tidigare, till skillnad från ”fallet Dalarna”, är ”Skåne” som kallas ”Escania”. ”Skåne” förekommer vid ett tillfälle men överförs då istället för att översättas med landskapets spanska officiella ekvivalent:

27. ”Dessutom hade jag inte kunnat köra eftersom din karl bjöd på brännvin från Skåne.” (ST s. 216)

[...] hoy no podría haberlo cogido porque tu marido me ha invitado a aguardiente de Skåne. (TT s. 254)

Varför översättarna har valt att överföra Skåne istället för att översätta namnet med landskapets officiella ekvivalent är oförklarligt och något förvånande med tanke på hur de har översatt ”Dalarna”.

6.2.10 Blandade

<i>Typ av begrepp</i>	<i>Antal</i>
Geografiskt namn	0
Annat namn	8
Övriga	4
Total	12

Tabell 12. Fördelningen av de kulturspecifika begrepp som har översatts/återgivits med hjälp av fler än en strategi

Ett typiskt exempel på ett kulturspecifikt begrepp där fler än en strategi har tillämpats vid översättningen är följande:

28. Han böjde sig fram och gav henne en kyss på kinden medan hon lotsade in bilen bakom en SL-buss. (ST s. 159)

Se acercó a Mia y le dio un beso en la mejilla. Ella se reincorporó al tráfico y se colocó detrás de un autobús de Stockholm Lokaltrafik. (TT s. 187)

I exempel 28 har SL-buss direktöversatts samtidigt som en *specificering explicitering* har genomförts i och med att "SL" har skrivits ut.

De andra exemplen där fler än en strategi har tillämpats är ganska lika exempel 28. De uppvisar samma tendenser som de övriga exemplen i korpusen och jag anser inte att något är speciellt uppseendeväckande.

Det kulturspecifika begreppet i 29 förekommer tre gånger i korpusen och är översatt på samma sätt alla gånger:

29. Det var första gången hon gått ut på krogen sedan hon återvänt och naturligtvis måste hon snubbla över honom. Kalle Jävla Blomkvist. (ST s. 169)

Era la primera vez que salía desde que volvió a Suecia y va y se tropieza con él. El Kalle Blomkvist de los Cojones. (TT s. 200)

"Kalle Blomkvist" syftar på Astrid Lindgrens karaktär som tycker mycket om detektivarbete. Lisbeth Salander brukar kalla Mikael Blomkvist för Kalle Blomkvist då hon ser en viss likhet dem emellan när det kommer till just detektivarbete. "Kalle Blomkvist" har överförs till den spanska måltexten medan "Jävla" har översatts genom *kulturell ersättning*, med en svordom som refererar till mannens könsorgan istället för en svordom som anspelar på religion, som det svenska gör. Slår man upp "cojones" i *Norstedts spanska ordbok* hittar man just översättningen "jävlar", vilket gör att dessa svordomar skulle kunna uppfattas lika laddade (Benson 1999:224).

Ingenstans i måltexten förklaras det vem Kalle Blomkvist är. Däremot vet jag att det tas upp i Millennium-trilogins första del, både i den svenska och i den spanska texten (jfr. Larsson 2005:15).

7 Diskussion och slutsatser

7.1 Urvalet kulturspecifika begrepp

Korpusen innehåller mestadels namn på olika referenter och särskilt namn som refererar till geografiska platser. Namn är mer unika för en särskild kulturell kontext än exempelvis en maträtt som har uppkommit i ett visst land och en viss kultur och som sedan kanske har spridits

till andra kulturer. Det är utan tvekan svårare att härleda maträttens ursprung än den geografiska platsens, eftersom den geografiska platsen uppenbarligen endast kan finnas på ett ställe och inte kan förflyttas. Det kan även vara svårt att avgöra om sådana termer som de Newmark kallar ”nationella institutionellt förankrade termer” (se avsnitt 4.4.1) är typiska för en viss kultur och har en tydlig motsvarighet/officiell ekvivalent i en annan kultur eller om dessa är unika för den kultur man som uppsatsförfattare har vuxit upp i och därmed saknar motsvarighet i målkulturen. Att detta är svårt att avgöra beror på att alla människor har olika kunskaper om omvärlden. Min korpus innehåller inte så många nationella institutionellt förankrade termer (”länspolis” är ett exempel). Någon annan kanske skulle hitta fler eller färre för den delen, i källtexten (jfr. med problematiken som tas upp i 4.3.3 ”Avgränsning”).

Om en annan person skulle genomföra samma studie som jag har genomfört skulle han/hon helt enkelt antagligen inte få fram exakt samma kulturspecifika begrepp, just för att vi har olika kunskaper och uppfattningar om vad som är kulturspecifikt. Detta känns som ett oundvikligt problem vid studiet av kulturspecifika begrepp.

7.2 Mer källspråksorienterad översättning

Om man studerar tabell 2 i avsnitt 6.2, skulle man kunna dra slutsatsen att översättningen av de kulturspecifika begreppen i *La chica que soñaba con una cerilla y un bidón de gasolina* är mer källspråksorienterad än målspråksorienterad bara med tanke på att det förekommer så många exempel på *överföring*. Detta vore att dra något förhastade slutsatser, eftersom många av de kulturspecifika begreppen i den gruppen är likartade och de som dominerar korpusen, nämligen referenser till geografiska platser och särskilt till olika gator och stadsdelen Enskede (referenser till gator och Enskede utgör 46 % av de överförda fallen).

Man kan dock konstatera att den spanska översättningen är mer källspråksorienterad när det kommer till behandlingen av geografiska namn. Dessa översätts aldrig med hjälp av de mest målspråksorienterade strategierna *ersättning parafras* eller *kulturell ersättning*. Att det inte förekommer någon kulturell ersättning av något geografiskt namn är inte förvånande, eftersom en översättning av det slaget skulle innebära att handlingen förflyttades någon annanstans. Det skulle vara svårt att vara inkonsekvent i sättet att återge geografiska namn, att handlingen ena stunden skulle utspela sig i källkulturen och andra stunden i målkulturen...

De andra namnen är också återgivna genom mer källspråksorienterade strategier.

Ser man till de övriga så behandlas dessa på lite olika sätt. Inga överförs utan vidare. Det finns 30 exempel tillhörande denna kategori i korpusen och 15 av dessa är direktöversatta medan de andra behandlas på olika sätt. *Direkt översättning* är en källspråksorienterad strategi medan *ersättning parafras* är en målspråksorienterad strategi. Jag ser dock vissa likheter mellan de exempel som tillhör kategorin övriga där någon av dessa strategier har tillämpats vid översättningen. Det som skiljer dem åt är att de begrepp som har direktöversatts har ett motsvarande begrepp som ligger närmare till hands i spanskan än de som har ersatts med en parafras. Bland mina exempel föreligger en ganska hårfin gräns. Jämför följande exempel:

30. Hon vacklade över till 7-Eleven där hon handlade schampo, tandkräm, tvål, filmjök, mjök, ost, ägg, bröd, frysta kanelbullar [...]. (ST s. 76)

Tambaleándose, cruzó la calle hasta el 7-Eleven, donde compró champú, pasta de dientes, jabón, yogur líquido, leche, queso, huevos, pan, bollos de canela congelados [...]. (TT s. 90)

31. Hon stack ned handen i jackfickan och plockade upp ett dussin små knäckebrödsbitar som hon försiktigt placerade i dunklet på parkettgolvet. (ST s. 181)

Se metió la mano en el bolsillo de la cazadora y sacó una docena de pequeñas migas de pan duro que fue colocando cuidadosamente en la penumbra del parque. (TT s. 214)

I exempel 30 har *direkt översättning* tillämpats medan jag anser att exempel 31 är en *parafras*. ”Bollo” betyder just vetebulle medan ”pan duro” betyder ”hårt bröd”. Visst är knäckebröd ett hårt bröd men ”pan duro” skulle lika gärna kunna vara ett mjukt bröd som har blivit hårt för att det har blivit gammalt... Gränsen är som sagt hårfin. Det man kan konstatera är att de exempel som jag har klassificerat som exempel på *ersättning parafras* inte är så målspråksorienterade som de exempel som Pedersen ger när han definierar den kategorin (jfr. Pedersen 2007a:8). Detta är ännu ett tecken på att översättningen av de kulturspecifika begreppen som förekommer i *Flickan som lekte med elden* är mer källspråksorienterad än målspråksorienterad.

När Pedersen listar sina strategier från den mest källspråksorienterade till den mest målspråksorienterade placerar han både *generalisering* och *utelämning* åt det målspråksorienterade hållet (*utelämning* mer än *generalisering*). De exempel som har påträffats på utelämning och generalisering refererar till referenter som har förekommit tidigare i texten, vilket gör att dessa exempel ej uppfattas som särskilt målspråksorienterade. Istället verkar valet bero på att översättarna vill skapa variation i texten, enligt mig.

Utifrån dessa konstateranden anser jag att översättningen till spanska av *Flickan som lekte med elden* definitivt är mer källspråksorienterad än målspråksorienterad.

7.3 Mönster i valet av översättningsstrategi

Man kan se att det finns vissa mönster i valet av översättningsstrategi. I princip alla gatunamn är överförda, alla förkortningar är oftast antingen utskrivna genom *specifisering explicitering* eller direktöversatta och inga exempel tillhörande kategorin ”övriga” har återgivits genom *överföring*. Dessutom har inga kulturspecifika begrepp som inte har förekommit tidigare i texten utelämnats. Det sistnämnda gäller även exemplen på strategin *generalisering*. Det förekommer dock även en del inkonsekvens i valet av översättningsstrategi, vilken är svår att förklara och översättarna följer inte Newmarks råd på ett konsekvent sätt.

Att de kulturspecifika begreppen är återgivna på det sätt de är gör att man funderar på hur de som förekommer i Millennium-trilogins första del *Män som hatar kvinnor* är behandlade i den spanska översättningen och hur mycket information som ges i samband med dem. Att översättarna har valt att översätta som de har i denna del kanske beror på att de har översatt de kulturspecifika begreppen i *Män som hatar kvinnor* på ett mer uttömmande sätt som ger läsaren mer kött på benen inför uppföljaren? I den boken kanske de förklarar vad exempelvis en gata är. Jag vet t.ex. att det förekommer en förklaring till smeknamnet Kalle Blomkvist.

Å andra sidan spelar sättet på vilket de kulturspecifika begreppen är översatta i den första delen ingen roll för en läsare som inte har läst den delen före den här.

7.4 En måltextläsares upplevelse

Jag kan inte säga att det egentligen finns något kulturspecifikt begrepp som har översatts på ett speciellt målspråksorienterat sätt (jag kan peka på något enstaka som man skulle kunna diskutera). Istället förvånas jag över att så många kulturspecifika begrepp är överförda eller knapphändigt beskrivna, vilket leder till att läsaren av måltexten inte får någon vidare förklaring till begreppets innebörd och vad det syftar på. Vissa kulturspecifika begrepp är enligt min mening helt enkelt återgivna på ett alltför källspråksorienterat sätt för att en läsare av den spanska måltexten ska kunna uppfatta texten på samma sätt som en läsare av den svenska källtexten uppfattar *Flickan som lekte med elden*! Detta gäller framförallt de olika namnen. I det avseendet uppnås inte ”equivalent effect” (jfr. avsnitt 4.1).

Även om vissa geografiska platser är okända för svenskar som inte bor i Stockholm kan de ibland förstå vad dessa platser är för något utifrån formen. Detta kan inte en läsare av den spanska måltexten göra.

Det nämns aldrig någonstans att exempelvis ”gata” betyder just gata. Eftersom det görs så många referenser till olika gator kanske en läsare av den spanska texten ändå förstår det utifrån sammanhanget. Värre är det med exempelvis det kulturspecifika begreppet som jag tog upp i exempel 4, ”Axelssons Hemelektronik”.

Inget av exemplen tillhörande kategorin ”övriga” har enbart återgivits genom *överföring*. Det är denna kategori begrepp som refererar tydligast till svensk kultur. Genom dessa begrepp är bilden som presenteras därmed inte alltför knapphändig, enligt mig.

Det man kan säga om hur den svenska kulturen, Sverige och framförallt Stockholm framställs i den spanska översättningen är att det är en ganska exotisk bild som presenteras, framförallt utifrån sättet de kulturspecifika begreppen som refererar till geografiska platser är översatta eller snarare inte översatta på. Kanske kan detta sätt att översätta bidra till en ökad nyfikenhet på Sverige och Stockholm.

7.5 Vidare forskning

Det skulle vara intressant att ta reda på hur de kulturspecifika begreppen är återgivna i översättningar till andra språk av *Flickan som lekte med elden*, för att kunna göra en jämförelse med resultaten från denna studie. Det vore spännande om det gick att hitta ett samband mellan översättningen och intresset för att besöka Stockholm, om den översättning som målar upp den mest exotiska bilden kanske har de läsare som helst vill resa till Stockholm för att vandra i Stieg Larssons fotspår t.ex.

Bibliografi

Primära källor

Larsson, Stieg (2006). *Flickan som lekte med elden*. Stockholm: Norstedt.

Larsson, Stieg (2008). *La chica que soñaba con una cerilla y un bidón de gasolina*. Övers. Martin Lexell och Juan José Ortega Román. Barcelona: Ediciones Destino.

Sekundära källor

Backman, Jarl (2008). *Rapporter och uppsatser. 2.*, uppdaterade [och utök.]. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Benson, Ken, Strandvik, Ingemar & Santos Melero, María Esperanza (red.) (1999). *Norstedts spanska ordbok: spansk-svensk, svensk-spansk : [127.000 ord och fraser]*. 1. uppl. Stockholm: Norstedts ordbok.

Boström, Johanna & Eken, Delal (2010). *Fotspårsturism: En jämförelse av olika vandringar och dess marknadsföring*. (Kandidatuppsats i Företagsekonomi). Karlstads universitet, Fakulteten för ekonomi, kommunikation och IT
<http://www.diva-portal.org/smash/searchlist.jsf?searchId=2> Hämtat: 2010-05-07.

Kahan, Louise (2009). *Italiensk kultur I svensk översättning* (Magisteruppsats I översättningsvetenskap). Stockholms universitet, Tolk- och översättarinstitutet
<http://www.tolk.su.se> Hämtat: 2009-12-29.

Larsson, Stieg (2005). *Män som hatar kvinnor*. Stockholm: Norstedt.

Linder, Lars (2010, april, 24). Het bognatt i Madrid. *Dagens Nyheter*, Boklördag s. 14.

Munday, Jeremy (2008). *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. 2 uppl. London/ New York: Routledge.

Newmark, Peter (1988a). *A textbook of translation*. Hemel Hempstead: Prentice-Hall International.

Newmark, Peter (1988b). *Approaches to translation*. New York: Prentice Hall.

Nida, Eugene (2000). Principles of correspondence. I Venuti, Lawrence (red.), *The Translation Studies Reader*. Övers. Juan C. Sager och M.-J. Hamel. London/ New York: Routledge, s.126-140.

- Pedersen, Jan (2007a). *How is Culture Rendered in Subtitles?*
http://www.euroconferences.info/proceedings/2005_Proceedings/2005_Pedersen_Jan.pdf
Hämtat: 2010-01-05.
- Pedersen, Jan (2007b). *Scandinavian subtitles: a comparative study of subtitling norms in Sweden and Denmark with a focus on extralinguistic cultural references.*
Doktorsavhandling. Engelska institutionen, Stockholms Universitet.
- Schleiermacher, Friedrich (2004) On the different methods of translating. I Venuti, Lawrence (red.) (2004). *The translation studies reader*. 2. ed. Övers. Susan Bernofsky
London: Routledge, s. 43-63.
- Svane, Brynja (2002). *Hur översätter man verkligheten?* Rapporter från forskningsprogrammet Översättning och tolkning som språk- och kulturmöte, 1. Uppsala: Uppsala Universitet.
- Venuti, Lawrence (1995). *The translator's invisibility: a history of translation*. London: Routledge.
- Vinay, Jean-Paul & Darbelnet, Jean (2000). A Methodology for Translation. I Venuti, Lawrence (red.). *The Translation Studies Reader*. Övers. Juan C. Sager och M.-J. Hamel. London/ New York: Routledge, s. 84-93.
- Westman, Lars (2010). Man tar sig för pannan! *Tidningen Vi*, 3, s. 82-83.

Elektroniska källor och TV-program

- Nationalencyklopedin på nätet:
<http://www04.sub.su.se:2072/lang/ferdinand-de-saussure>
Hämtat: 2010-03-05.
- Stockholms Stadsmuseums hemsida:
<http://www.stadsmuseum.stockholm.se/museet.php?artikel=144&sprak=svenska>
Hämtat: 2010-05-06.
- 2010-03-11, Babel, SVT 2, kl. 20:00, ligger ute på SVT Play t o m 2010-09-18.

Stockholms universitet
106 91 Stockholm
Telefon: 08-16 20 00
www.su.se

Stockholms
universitet

Appendix

Sid	Svenskt begrepp	Sid	Spanskt begrepp
12	Sven-Ingvars	16	Sven-Ingvars
16	svenska krusbär	21	grosellas espinosas suecas
16	Lundagatan	21	Lundagatan
16	Bellmansgatan	22	Bellmansgatan
16	Rapport	22	<i>Rapport</i>
17	Sandhamn	22	Sandhamn
18	TV 4	23	TV 4
18	TV 4	23	TV 4
18	Gotland	24	Gotland
18	Bergslagen	24	Bergslagen
18	TV 4	24	TV 4
18	TV 4	24	Ingen
18	TV 4	24	TV 4
19	Slussen	25	Slussen
19	T-centralen	25	T-Centralen
19	Gamla stan	25	Gamla Stan
37	Stureplan	46	Stureplan
38	Tantolunden	47	el parque de Tantolunden
39	Hötorgskonst	48	un cuadro comprado en un mercadillo
50	Stallarholmen	62	Stallarholmen
52	Rosenbad	64	el gobierno de Rosenbad
52	S:t Stefans barnpsykiatriska klinik	65	la unidad de psiquiatría infantil de Sankt Stefan
75	Arlanda	89	el aeropuerto de Arlanda
75	Lundagatan	90	Lundagatan
75	Lundagatan	90	Lundagatan
75	Götgatsbacken	90	la cuesta de Götgatan
76	Filmjök	90	yogur líquido
76	Kanelbullar	90	bollos de canela
76	Billys Pan Pizza	90	Billys Pan Pizza
76	Svartensgatan	90	Svartensgatan
76	Hökens gata	90	Hökens gata
76	Slussen	90	Slussen
76	Hökens gata	90	Hökens gata
76	Slussen	90	Slussen
76	Hökens gata	90	Hökens gata
76	Mosebacke torg	90	la plaza de Mosebacke
76	Södra teatern	90	Södra teatern
76	Fiskargatan	90	Fiskargatan
76	Södermalm	90	Södermalm
77	<i>Dagens Nyheter</i>	91	<i>Dagens Nyheter</i>

77	S:a Station	91	Södra Station
77	Högalid	91	Högalid
77	Gotlandsgat.	91	Gotlandsgatan
77	Vindragarvägen	92	Vindragarvägen
77	Reimersholme	92	Reimersholme
77	Heleneborgsgatan	92	Heleneborgsgatan
77	Hornstull	92	Hornstull
77	Reimers	92	Reimersholme
77	Långholmen	92	Långholmen
77	Essingen	92	Essingen
77	Heleneborgsgatan	92	Heleneborgsgatan
77	Lundagatan	92	Lundagatan
77	Lundagatan	92	ingen
		92-	
78	Bellmansgatan	93	Bellmansgatan
78	Slussen	93	Slussen
79	Söder	94	Södermalm
80	Mosebacke torg	95	la plaza de Mosebacke
80	Mosebacke	96	Mosebacke
81	Fiskargatan	96	Fiskargatan
81	Mosebacke	96	Mosebacke
81	<i>Kalle jävla Blomkvist</i>	97	Kalle Blomkvist de los Cojones
82	Gamla stan	97	Gamla Stan
83	Fiskargatan	99	Fiskargatan
83	Billys Pan Pizza	99	Billys Pan Pizza
84	Djurgården	100	el islote de Djurgården
84	Saltsjön	100	las aguas de la bahía de Saltsjön
84	S:t Paulsgatan	100	Sankt Paulsgatan
84	Zinkensdamm	100	Zinkensdamm
84	Lundagatan	100	Lundagatan
85	Äppelvikens vårdhem	101	la residencia Äppelviken
85	Äppelviken	101	Äppelviken
85	Mosebacke	102	Mosebacke
86	Café Eden	102	el Café Eden
86	Götgatan	102	Götgatan
86	Ringvägen	102	Ringvägen
86	Kungens kurva	102	Kungens kurva
87	Söder	103	Södermalm
87	Axelssons hemelektronik	103	Axelssons hemelektronik
87	Hornsgatan	104	Hornsgatan
87	Mariahallen	104	Mariahallen
87	Café Java	104	Café Java
87	Hornsgatan	104	Hornsgatan
87	Socialdemokraterna	104	los socialdemócratas
90	Lilja 4-ever-tjejer	107	chicas tipo la de <i>Lilja 4-ever</i>
90	Lilja 4-ever	108	Lilja 4-ever

96	Äppelviken	114	Äppelviken
96	Äppelviken	114	Äppelviken
97	Äppelvikens vårdhem	116	la residencia de Äppelviken
98	Äppelviken	116	Äppelviken
98	Äppelviken	116	Äppelviken
98	Mosebacke	116	Mosebacke
98	KappAhl	117	KappAhl
98	Twilfit	117	Twilfit
99	Din Sko	117	Din Sko
99	Ringén	117	Ringén
99	Saltsjön	117	la bahía de Saltsjön
100	Enskede	118	Enskede
101	<i>Insider</i>	120	<<Insider>>
104	Söderhallarna	124	las galerías de Söderhallarna
104	Saltsjön	124	Saltsjön
105	Lundagatan	125	Lundagatan
108	Slussen	128	Slussen
110	Mosebacke	130	Mosebacke
114	Ramlösa	135	agua Ramlösa
116	Tavastgatan	138	Tavastgatan
116	Slussen	138	Slussen
116	Riddarholmen	138	Riddarholmen
117	Tomtebogatan	139	Tomtebogatan
117	S:t Eriksplan	139	Sankt Eriksplan
118	Boden	140	Boden
118	Sveavägen	141	Sveavägen
120	RFSL	143	la Federación Nacional para la Igualdad Sexual
121	Sandhamn	144	Sandhamn
121	Sandhamn	144	Sandhamn
126	Järna	150	Järna
126	Vagnhärad	150	Vagnhärad
128	Ariska Brödraskapet	153	la Hermandad Aria
129	Lundagatan	154	Lundagatan
129	Södermalm	154	Södermalm
129	Yngern	154	Yngern
129	Lundagatan	154	Lundagatan
130	Lundagatan	155	Lundagatan
130	Lundagatan	155	Lundagatan
130	Lundagatan	155	Lundagatan
131	Mosebacke	155	Mosebacke
131	Lundagatan	156	Lundagatan
132	Handelsbanken	157	Handelsbanken
132	Hornsgatan	157	Hornsgatan
132	Rosenlundsgatan	157	Rosenlundsgatan
136	Skövde	162	Skövde
137	Enskede	163	Enskede

137	Bellmansgatan	163	Bellmansgatan
138	Stallarholmen	164	Stallarholmen
138	Mariefred	164	Mariefred
138	Mälaren	164	el lago Mälaren
139	Lundagatan	166	Lundagatan
140	Söder	166	Södermalm
146	Kalle Blomkvist	172	Kalle Blomkvist
149	Mosebacke	176	Mosebacke
149	Södersjukhuset	176	Södersjukhuset
149	Älta	176	Älta
149	Äppelviken	176	Äppelviken
149	Ringvägen	176	Ringvägen
149	Äppelviken	176	Äppelviken
156	Jämtland	184	Jämtland
159	Gamla stans tunnelbana	187	metro de Gamla Stan
159	SL-buss	187	autobús de Stockholm Lokaltrafik
159	Säpo	188	la Säpo
159	Säpo	188	la policía de seguridad
159	Slussen	188	Slussen
159	Nynäsvägen	188	Nynäsvägen
160	Södertälje	189	Södertälje
160	Södertälje kanal	189	el canal de Södertälje
160	Skanstull	189	Skansktull
161	Gullmarsplan	189	Gullmarsplan
161	Globen	189	Globen
165	Ersta	195	Ersta
165	Stallarholmen	195	Stallarholmen
166	Handelsbanken	195	Handelsbanken
166	Handelsbanken	196	ingen
167	Lundagatan	196	Lundagatan
168	Söder	197	Södermalm
168	Säpo	198	la Säpo
169	Säk	199	la Säpo
169	Kvarnen	199	Kvarnen
169	RPS/Säk	199	la Säpo
169	Kalle jävla Blomkvist	200	El Kalle Blomkvist de los Cojones
171	Söderhallarna	202	Söderhallarna
174	Södertälje kanal	204	el canal de Södertälje
176	Erstaviken	207	Erstaviken
176	Mosebacke	207	Mosebacke
176	Fiskargatan	207	Fiskargatan
176	Lundagatan	207	Lundagatan
177	Lundagatan	208	Lundagatan
177	Hötorget	208	Hötorget
177	OnOff	208	OnOff
177	Sveavägen	208	Sveavägen

177	Stureplan	208	Stureplan
178	Birger Jarlsgatan	209	Birger Jarlsgatan
178	Norsborg	209	Norsborg
178	Slussen	209	Slussen
178	grön linje	209	la línea verde
178	Farsta	209	Farsta
178	Skanstull	209	Skanstull
178	Götgatan	209	Götgatan
179	Allhelgonagatan	210	Allhelgonagatan
179	Götgatan	211	Götgatan
179	Billys Pan Pizza	211	Billys Pan Pizza
179	Svartensgatan	211	Svartensgatan
179	Mosebacke	211	Mosebacke
179	Fiskargatan	211	Fiskargatan
180	Kalle jävla Blomkvist	212	El Kalle Blomkvist de los Cojones
180	Upplandsgatan	212	Upplandsgatan
180	Odenplan	212	Odenplan
181	knäckebrödsbitar	214	migas de pan duro
184	Kvarnen	217	Kvarnen
185	Södertälje	218	Södertälje
185	det nedlagda regementet I 20	218	I 20, el antiguo regimiento de la infantería
185	Västerbotten	218	Västerbotten
185	<i>Aftonbladets</i> nätupplaga	218	la edición digital de <i>Aftonbladet</i>
186	Södertälje	218	Södertälje
186	Eskilstuna	220	Eskilstuna
187	Billys Pan Pizza	221	Billys Pan Pizza
188	Kvarnen	221	el Kvarnen
189	Järna	223	Järna
189	Frihamnen	224	el puerto franco
191	svenska riksdagen	225	el Riksdag
194	Örkelljunga	230	Örkelljunga
195	Värmland	231	Värmland
195	Svenska Motståndsrörelsen	231	Movimiento de Resistencia de Suecia
196	Saltsjön	232	Saltsjön
196	Slipgatan	232	Slipgatan
196	Hornstull	232	Hornstull
196	TT	232	la agencia TT
196	Dagens Nyheter	232	Dagens Nyheter
196	Rapport	232	Rapport
197	Långholmsgatan	233	Långholmsgatan
197	Högalidsgatan	233	Högalidsgatan
197	Lundagatan	233	Lundagatan
197	Lundagatan	233	Lundagatan
197	Zinkensdamm	233	Zinkensdamm
198	Lundagatan	234	Lundagatan
198	Högalidskyrkan	234	la iglesia de Högalid

199	Zinkensdamm	235	Zinkensdamm
199	Carolina Klüft	236	Carolina Klüft, la campeona del heptatlón
200	Lundagatan	237	Lundagatan
200	Zinkensdamm	237	Zinkensdamm
200	Lundagatan	237	Lundagatan
200	Lundagatan	237	Lundagatan
201	Lundagatan	238	Lundagatan
201	Zinkensdamm	238	Zinkensdamm
207	Hallvigs reklam	243	Hallvigs reklam
207	Morgongåva	243	Morgongåva
207	Götgatan	243	Götgatan
207	Lundagatan	243	Lundagatan
207	Lundagatan	244	Lundagatan
207	Stockholms län	244	la provincia de Estocolmo
207	Lundagatan	244	Lundagatan
208	Lundagatan	244	Lundagatan
208	Lundagatan	244	Lundagatan
208	SL	245	Stockholms lokaltrafik
208	Aftonbladet	245	Aftonbladet
208	Lundagatan	245	Lundagatan
209	Eskilstuna	246	Eskilstuna
210	Slussen	246	Slussen
210	Stäket	246	Stäket
210	Lännersta	246	Lännersta
210	Saltsjöbaden	247	Saltsjöbaden
210	Moderna museet	247	Moderna Muséet
212	Grand Hotel	249	el Grand Hotel
212	Saltsjöbaden	249	Saltsjöbaden
213	Dalarna	250	Dalecarlia
213	Lännersta	251	Lännersta
213	Enskede	251	Enskede
215	Lättöl	254	cerveza sin alcohol
215	Nubbe	254	chupito de aguardiente
215	Enskede	254	Enskede
216	Värmdövägen	254	la carretera de Värmdö
216	Skåne	254	Skåne
216	socialdemokraterna	255	los socialdemócratas
216	Skurubron	255	el puente de Skuru
217	Lundagatan	255	Lundagatan
217	Hammarby fabriksväg	256	Hammarby Fabriksväg
217	Sickla sluss	256	la esclusa de Sickla
217	Nynäsvägen	256	Nynäsvägen
217	Enskedevägen	256	Enskedevägen
218	Björneborgsvägen	257	Björneborgsvägen
219	SOS Alarm	258	SOS Alarm
220	SOS Alarm	259	SOS Alarm

221	Palmemördarvapen	260	la misma arma que se utilizó para matar a Olof Palme
222	Nynäsvägen	261	Nynäsvägen
222	Skanstull	261	Skanstull
224	Enskede	264	ingen
224	Kungsholmen	264	Kungsholmen
227	Saltsjöbaden	267	Saltsjöbaden
227	Nacka centrum	268	Nacka Centrum
228	Lännerstasunden	268	los estrechos de Lännersta
228	Saltsjöbaden	268	Saltsjöbaden
229	Södermalm	269	Södermalm
229	Mariatorget	269	Mariatorget
229	Saltsjöbaden	270	Saltsjöbaden
230	Saltsjöbaden	270	Saltsjöbaden
230	Enskede	271	Enskede
231	Enskede	271	Enskede
231	Björneborgsvägen	272	Björneborgsvägen
231	Enskede	272	Enskede
232	Säk	273	la policía de seguridad
235	Kungsholmen	277	Kungsholmen
237	Enskede	279	Enskede
237	Enskedemorden	279	los crímenes de Enskede
237	länsåklagaren	279	fiscal provincial
237	länspolismästaren	279	jefe provincial de la policía
237	Uppsala	279	Uppsala
237	socialdemokrat	280	socialdemócrata
238	Enskede	280	Enskede
238	länskriminalen	280	la policía criminal provincial
238	Enskedemorden	280	los asesinatos de Enskede
238	länskriminalens våldsrotel	281	la brigada de delitos violentos de la policía criminal
239	Bergshamra	281	Bergshamra
239	Söderförsamlingen	282	la congregación de la sinagoga de Södermalm
239	Enskede	282	Enskede
240	Rinkeby	283	Rinkeby
240	länskriminalen	283	ingen
241	Ångermanland	284	la provincia de Ångermanland
241	Enskede	284	Enskede
241	Huddingepolisen	284	Huddinge
241	Alby	284	Alby
241	Norsborg	285	Norsborg
242	Osmo Vallo	285	Osmo Vallo
243	Enskede	286	Enskede
243	SKL	286	Laboratorio Nacional de Investigación Forense
243	SKL	287	laboratorio
245	älgjakt	289	la caza de alce
245	Göteborgskravallerna	289	los disturbios callejeros de Gotemburgo
245	Enskede	289	Enskede

248	Statens kriminaltekniska laboratorium	293	Laboratorio Nacional de Investigación Forense
248	Linköping	293	Linköping
248	Enskede	293	Enskede
248	Upplandsgatan	293	Upplandsgatan
248	Odenplan	293	Odenplan
249	Gamla stan	294	Gamla Stan
249	SKL	294	laboratorio
250	Odenplan	295	Odenplan
250	Upplandsgatan	295	Upplandsgatan
250	S:t Eriksplan	295	Sankt Eriksplan
251	Odenplan	296	Odenplan
251	Odenplan	297	Odenplan
251	Enskede	297	Enskede
252	Enskede	297	Enskede
252	SM	298	los Campeonatos de Suecia
252	Djurgården	298	Djurgården
253	Enskede	299	Enskede
253	Enskede	299	Enskede
253	Lundagatan	299	Lundagatan
253	Södermalm	299	Södermalm
253	Lundagatan	299	Lundagatan
254	Enskede	300	Enskede
254	Enskede	300	Enskede
254	Blidö	301	Blidö
255	Enskede	301	Enskede
256	Enskede	302	Enskede
256	Lundagatan	302	Lundagatan
257	Enskede	303	Enskede
258	Kungsholmen	304	Kungsholmen
259	Enskede	306	Enskede
259	<i>Ekot</i>	306	la radio, concretamente en Ekot
260	Ersta	307	Ersta
260	Enskede	307	Enskede
261	Odenplan	308	Odenplan
263	Lundagatan	310	Lundagatan
263	S:t Eriksplan	310	Sankt Eriksplan
263	Lundagatan	311	Lundagatan
263	Enskede	311	Enskede
264	länsalarm	311	alertar a todas las unidades de la provincia
264	Lundagatan	311	Lundagatan
264	Götgatan	312	Götgatan
265	Olof Palme	313	Olof Palme
266	centern	314	del partido de centro
267	Rinkeby	315	Rinkeby
268	Enskede	316	Enskede
269	Stäket	317	Stäket

269	Enskede	317	ingen
271	Lundagatan	320	Lundagatan
271	Lundagatan	320	Lundagatan
271	Enskede	320	Enskede
272	Lundagatan	321	Lundagatan
272	Enskede	321	Enskede
272	T-centralen	321	T-Centralen
272	Lundagatan	321	Lundagatan
272	Enskede	321	Enskede
273	Enskede	322	Enskede
274	Götgatan	323	Götgatan
274	Götgatan	324	Götgatan
275	Enskede	324	Enskede
276	Lundagatan	325	Lundagatan
276	Lundagatan	325	Lundagatan
276	Lundagatan	326	Lundagatan
276	Zinkensdamm	326	Zinkensdamm
276	Högalidskyrkan	326	la iglesia de Högalid
276	Lundagatan	326	Lundagatan
277	<i>Södermalmsnytt</i>	327	<i>Södermalmsnytt</i>
278	Alvedon	328	Alvedon
278	Citodon	328	Citodon
278	Citodon	328	Citodon
279	Allhelgonagatan	329	Allhelgonagatan
280	Lundagatan	330	Lundagatan
280	Kungsholmen	330	Kungsholmen
282	<i>Björneborgsvägen</i>	332	<i>Björneborgsvägen</i>
283	<i>Kalla fakta</i>	334	<<La verdad al desnudo>>
283	<i>Insider</i>	334	<<Insider>>
283	<i>Uppdrag granskning</i>	334	<<Misión investigación>>
284	Friskis & Svettis	335	gimnasio Friskis & Svettis
284	Handelsbanken	335	Handelsbanken
284	Friskis & Svettis	335	Friskis & Svettis
284	Konsum	335	Konsum
285	Lundagatan	337	Lundagatan
286	Stockholms universitet	337	la Universidad de Estocolmo
286	Enskede	337	Enskede
286	Odenplan	337	Odenplan
286	Lundagatan	337	Lundagatan
286	Lundagatan	337	Lundagatan
286	Tantolunden	338	Tantolunden
287	Lundagatan	339	Lundagatan
287	Lundagatan	339	Lundagatan
287	S:t Stefans	339	Sankt Stefan
287	Hägersten	339	Hägersten
287	Lundagatan	339	Lundagatan

289	Enskede	341	Enskede
289	Länskriminalens våldsrotel	341	la brigada de delitos violentos de la policía criminal de Estocolmo
289	Enskede	341	Enskede
289	<i>Aktuellt</i>	341	<<Aktuellt>>
289	<i>Rapport</i>	341	<<Rapport>>
289	TV 4	341	TV 4
289	TT	341	la agencia TT
289	Enskede	341	Enskede
289	Odenplan	342	Odenplan
289	Enskede	342	Enskede
290	Enskede	342	Enskede
290	länsalarm	342	una orden de busca y captura provincial
290	Åmsele	343	Åmsele
291	Enskede	344	Enskede
291	Odenplan	344	Odenplan
291	<i>Dagens Eko</i>	344	del programa <<Dagens Eko>>
292	Odenplan	344	Odenplan
292	kanelbullar	345	bollos de canela
292	Pressbyrån	345	Pressbyrån
292	kanelbulle	346	bollo
293	Lundagatan	346	Lundagatan
293	bullen	346	bollo
294	Enskede	347	Enskede
294	Enskede	348	Enskede
294	Enskede	348	Enskede
295	Enskede	348	Enskede
296	Gamla stan	350	Gamla Stan
296	Enskede	350	Enskede
299	Lundagatan	353	Lundagatan
300	Lundagatan	353	Lundagatan
300	öknamnet <i>Kalle Blomkvist</i>	354	el apodo de Kalle Blomkvist
304	Enskede	359	Enskede
305	Blidö	360	la isla de Blidö
305	Enskede	360	Enskede
305	Enskede	360	Enskede
306	Enskede	361	Enskede
306	Enskede	361	Enskede
306	Enskede	362	Enskede
309	lättöl	364	cerveza sin alcohol
309	Furusundsleden	364	el estrecho de Furusund
311	<i>Aftonbladet</i>	367	<i>Aftonbladet</i>
311	Enskede	368	Enskede
312	<i>Aftonbladet</i>	368	<i>Aftonbladet</i>